

Titel: Bogen om Adler

Citation: "Bogen om Adler", i *Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K15*, udg. af Niels Jørgen Cappelørn; Joakim Garff; Johnny Kondrup; Tonny Aagaard Olesen; Steen Tullberg, Søren Kierkegaard Forskningscenteret 2012 . Onlineudgave fra Søren Kierkegaards Skrifter: <https://tekster.kb.dk/text/sks-boa-txr-shoot-idf8d83722-365e-4a3f-824a-362bc72f27c5.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Søren Kierkegaards Skrifter, Bd. K15

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. [Læs CC0-erklæringen](#)

Tekstredegørelse

1. Manuskriptbeskrivelse
2. Tilblivelses- og redaktionshistorie 152
3. Tidligere udgaver 173

1. Manuskriptbeskrivelse

Til *Bogen om Adler* (forkortet *BOA*) findes følgende manuskripter, som alle befinder sig i Kierkegaard Arkivet (KA) på Det Kongelige Bibliotek. Undtaget herfra er ms. 6.7, der er gået tabt, men findes indirekte overleveret i H.P. Barfods udgave *Af Søren Kierkegaards Efterladte Papirer (EP)*. Rækkefølgen afspejler kun tilnærmelsesvis tilblivelses- og redaktionskronologien, som vil blive udredt i afsnit 2. Teksten i *SKS 15* til *BOA* består af renskriften af første version, ms. 2.

- BOA 1 Udkast og kladder m.m. til første version af *BOA*, fordelt på 8 hæfter, 2 sammenhæftninger, 2 dobbeltblade, 3 løse blade, 1 løs lap og 1 omslag.
Et omslag til *BOA*.
- 1.1 Omslag i 4°.^{*}
Ingen paginering.
Papir: brunligt karduspapir, groft. Mål foldet: 238 × 286 mm.^{*}
Omslaget er foldet to gange på langs og to gange på tværs og har været foldet på tværs en tredje gang.
Omslaget bærer påskriften med blyant: »Adler« efterfulgt af »Heri Faders Portrait« skrevet med blæk og slettet med blyant.
(*L-fort.* 352, *B-fort.* 352 C)^{*}
- 1.1
- 1.2 Et første udkast til *BOA*.
1 sammenhæftning på 4 dobbeltblade, hvoraf sidste blad er fraklipet, i alt 7 blade i 2°. Sort hæftetråd.
Ingen paginering.
Bl. [1] er et løst, afklippet blad med rest af modstående blad.
Herpå er med oblater fæstet en afklippet lap. Lappens mål: 172 × 187 mm.
Øvrige blade: Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 210 × 350 mm.
Bladene er foldet på tværs. Bl. [1v], [2v], [3v] og [5v]-[7v] er ubeskrevet.
På lappen findes påskriften: »**Omrids og første Udkast til den Bog / om Adler.**«
På bl. [2r] findes overskrifterne: »1. / *Det udvortes ved Adlers Liv.*«, »2. / *Han har et Aabenbarings-Faktum.*« og »3. / *Dette Aabenbarings-Faktum holder han i de sildigere Skrifter ikke mere fast i kvalitativ Dialektik.*« På bl. [3r] findes overskriften: »3. / *Hovedsageligen er Alt tabt, og hans Avancement til Genie er en uhyre Satire over ham.*« På bl. [4r] findes overskrifterne: »4.« og »5. / *Lidt om hans Skrifter.*«
En del korrektioner, heriblandt mange tilføjelser både på langs og på tværs af bladene.
(*L-fort.* + *B-fort.* 364; *Pap.* VII 2 B 240-241)
- 1.2
- 1.3 Kladder til et titelblad og begyndelsen af »Indledning« (*SKS 15*, 93,1-101,26 fra »*Indledning.*« til »*Virkeligheden altfor nær.*« og 109,9-20 fra »*Nu derimod*« til »*Tiden fordrede.*«).
Et hæfte med 1 løst blad + 8 dobbeltblade + 1 løst blad, oprindeligt 9 dobbeltblade, i alt 18 blade i 4° med omslag af groft, blågråt papir. Naturfarvet hæftetråd. På omslagets inderside findes i

- øverste venstre hjørne en etiket med ordlyden: »Wahlske Boglade, / Store Kjøbmager-/gade Nr. 4.«.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 196 × 240 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bl. [10]-[18] er ubeskrevet.
Bl. [1r] indeholder teksten: »*Literair Anmeldelse*. / Mag: Adler. / Et psykologisk Studium efter Naturen, det er efter hans Skrifter. / af / S. Kierkegaard.« På bl. [2r] findes overskriften: »*Indledning*.«
En del korrektioner, heriblandt flere marginaltilføjelser.
(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VII 2 B 242-245)
- 1.3
- 1.4 Kladde til resten af »Indledning« og begyndelsen af »Capitel I« (SKS 15, 101,9-124,32 fra »mig. Og enhver Præmisse-Forfatter« til »mod Reformatorerne.«).
1 sammenhæftning på 4 dobbeltblade og 8 enkeltblade, oprindeligt et læg af 12 dobbeltblade, hvoraf første blad er afrevet og de 7 følgende er bortklippet på nær smalle rester, i alt 16 blade i 4°. Naturfarvet hæftetråd.
Ingen paginering. Teksten er fortløbende fra ms. 1.4 til 1.5.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 196 × 240 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser.
På bl. [8v] findes overskriften: »Cap. I / Den historiske Situation.«
En del korrektioner, heriblandt flere marginaltilføjelser.
(L-fort. 352, B-fort. 352 B; Pap. VII 2 B 246-248 + 249,1-11)
- 1.4
- 1.5 Kladde til resten af »Capitel I« og begyndelsen af »Capitel II« (SKS 15, 124,33-161,12 fra »Noget Underfundigt skal« til »det Christelige svækket, gjort til en Ubetydelighed«).
Et hæfte på 12 dobbeltblade, i alt 24 blade i 4° med omslag af groft, blågråt papir. Naturfarvet hæftetråd. På omslagets bageste inderside findes i nederste højre hjørne en etiket med ordlyden: »Wahlske Boglade, / Store Kjøbmager-/gade Nr. 4.«.
Ingen paginering. Teksten er fortløbende fra ms. 1.5 til 1.6.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 196 × 240 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser.
På bl. [21r] findes overskriften: »Cap. II / Det saakaldte Aabenbarings-Faktum selv som / Phænomen indordnet i den hele moderne / Udvikling.«
En del korrektioner, heriblandt flere marginaltilføjelser, bl.a. en længere skrevet på langs i marginen på bl. [18r]-[18v].
(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VII 2 B 249,12-27 + 250-252 + 253,1-3)
- 1.5
- 1.6 Kladde til resten af »Capitel II« og udkast til begyndelsen af § 2 i »Capitel III« (SKS 15, 161,12-173,16 fra »ved Hjælp af de 1800 Aar« til »anullere det Mellemliggende.« og 205,1-240,17 fra »§ 2.« til »men af Frelseren!«).
Et hæfte på 14 dobbeltblade, i alt 28 blade i 4° med omslag af groft, blågråt papir. Naturfarvet hæftetråd. Omslaget bærer påskriften: »I dette Hefte indeholdes / Slutning af Capitel II. / Capitel III § 2 Begyndelsen og Fortsættelsen.« På omslagets inderside findes i øverste venstre hjørne en etiket med ordlyden: »Wahlske Boglade, / Store Kjøbmager-/gade Nr. 4.«.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 196 × 240 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser.
På bl. [8v] findes overskriften: »*Capitel III*.«, på bl. [9r]: »§ 1. / Aktsykker i Sagen med hans Afsættelse.« og på bl. [9v]: »§ 2. / Adlers fire sidste Skrifter.« På bl. [14v] er to marginaltilføjelser udstreget med blyant. På bl. [22v]-[23r] er et tekststykke

- indrammet med blyant og i marginen på bl. [22v] forsynet med bemærkningen: »NB Skal benyttes senere«.
En del korrektioner, heriblandt flere marginaltilføjelser.
(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VII 2 B 253,4-14 + 254-256)
- 1.6
- 1.7 Kladde til § 1 i »Capitel III« (SKS 15, 173,24-195,6 fra »§. 1.« til »ifølge hvilken Alt saa omtrent bliver Eet og det Samme«).
Et hæfte på 9 dobbeltblade, hvoraf det sidste blad er revet ud, så kun rester af tekst skrevet på modsat led er synlig, i alt 17 blade i 4° med omslag af groft, blågråt papir. Naturfarvet hæftetråd.
Omslaget bærer øverst og med blyant påskriften: »Adler«, herunder påskriften: »I dette Hæfte indeholdes forfra Capitel III § 1« efterfulgt af det med blyant overstregede: »og bagfra Slutning af § 2.« På omslagets bageste inderside er i nederste højre hjørne en etiket med ordlyden: »Wahlske Boglade, / Store Kjøbmager-/gade Nr. 4.«.
Ingen paginering. Teksten er fortløbende fra ms. 1.7 til 1.8 (forfra).
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 196 × 240 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bl. [17v] er ubeskrevet.
På bl. [1r] findes overskriften: »§. 1. / Skrivelser min Suspension og Entledigelse / vedkommende, udgivne af A P. Adler. A M. / Kiøbh. 1845.«
En del korrektioner, heriblandt flere marginaltilføjelser.
(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VII 2 B 257,1-13)
- 1.7
- 1.8 Kladde til slutningen af § 1, fortsættelse og slutning af udkast til § 2 i »Capitel III« samt kladde til »Tillæg til Capitel III« (SKS 15, 195,6-204,8 fra »ham kan det vel synes saa,« til »Udsagn om at have haft en Aabenbaring.« og 234,23-247,23 fra »i Rusland fremkaldt ved,« til »bona fide at sige Blasphemier.«).
Et hæfte på 12 dobbeltblade, i alt 24 blade i 4° med omslag af groft, blågråt papir. Naturfarvet hæftetråd. Omslaget bærer påskriften: »Dette Hefte indeholder / forfra Slutningen af Capitel III § 1. / og bagfra Fortsættelse og Slutning af Capitel III § 2«.
Herunder er med blyant overstreget: »NB. Bagfra er der endnu Intet skrevet, / men det skal komme.« På omslagets inderside findes i øverste venstre hjørne en etiket med ordlyden: »Wahlske Boglade, / Store Kjøbmager-/gade Nr. 4.«.
Ingen paginering, bortset fra bl. [24v], der med blyant er pagineret 228.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 196 × 240 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bl. [7r]-[11r] er ubeskrevet.
Hæftet er beskrevet både forfra og bagfra, og teksten bagfra er fortløbende fra ms. 1.10. På bl. [13v], hvor hæftet er skrevet bagfra, findes overskriften: »Tillæg / Recapitulation.«
En del korrektioner, heriblandt flere marginaltilføjelser.
(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VII 2 B 257,14-22, 261,24-27 og 264)
- 1.8
- 1.9 Kasseret renskrift til slutningen af § 1 og begyndelsen af § 2 i »Capitel III« (SKS 15, 202,3-206,1 fra »og Statskirken kommer hverken« til »4 nye Bøger paa eengang.«).
3 løse blade i 4°. Spor efter sammenhæftning.
Bl. [1r] er med blyant pagineret 180.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 202 × 243 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.
På bl. [2v] findes overskriften: »§ 2. / Adlers 4 sidste Skrifter: Studier og Exempler; / Forsøg til en kort systematisk Fremstilling af Chri-/stendommen i dens Logik; Theologiske Studier; Nogle /

- Digte.« På bl. [3r]-[3v] er et længere tekststykke indrammet med blyant.
Få korrektioner, heriblandt en længere sletning på bl. [2v].
(L-fort. 352, B-fort. 352 D; Pap. VII 2 B 258-259)
- 1.9
- 1.10 Kladde til § 2 i »Capitel III« (SKS 15, 205,10-234,23 fra »De sidste Ord af en Mand« til »det var Søsyrge de franske Soldater døde af«). Et hæfte på 12 dobbeltblade, hvoraf de to første blade er klippet fra, i alt 22 blade i 4° med omslag af groft, blågråt papir. Naturfarvet hæftetråd. På omslagets inderside findes i øverste venstre hjørne en etiket med ordlyden: »Wahlske Boglade, / Store Kjøbmager-/gade Nr. 4.«. Bladene er med blyant pagineret 184-227 på rectosiderne, bl. [22] ligeledes på versosiden. Teksten er fortløbende fra ms. 1.10 til 1.8 (bagfra).
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 200 × 243 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser.
På s. 212 nederst er ordet »Trumf« understreget med blyant, og herudfor er i marginen skrevet med blyant: »Dominant«.
En del korrektioner, heriblandt flere marginaltilføjelser.
Hertil:
1 løs, uregelmæssigt afrevet lap.
- 1.10.1 Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 160-197 × 102-115 mm.
Lappen har været foldet både på langs og på tværs.
Versosiden er ubeskrevet.
(ad Pap. VII 2 B 261,8)
- 1.10.1
- 1.10 (L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VII 2 B 261,1-23)
- 1.11 Udkast til »Capitel IV«.
1 dobbeltblad, i alt 2 blade i 2°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 210 × 350 mm.
Bladene er foldet på tværs. Bl. [1v] er ubeskrevet.
På bl. [1r] findes overskriften: »Capitel IV.«.
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. [352];* Pap. VII 2 B 265)
- 1.11
- 1.12 Kladde til § 1-3 og begyndelsen af § 4 i »Capitel IV« (SKS 15, 248,1-274,30 fra »Capitel IV.« til »haft en Aabenbaring. Ved«). Et hæfte på 12 dobbeltblade, i alt 24 blade i 4° med omslag af groft, blågråt papir. Naturfarvet hæftetråd. Nederste højre hjørne af omslagets bageste del er afklippet.
Ingen paginering. Teksten er fortløbende fra ms. 1.12 til 1.13.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 200 × 243 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser.
På bl. [1r] findes overskriften: »Capitel IV. / Psychologisk Opfattelse af Adler som Phænomen, / og som Satire over den hegelske Philosophie / og Nutiden« fulgt af deloverskriften: »§ 1. / Psychologisk Exposition.«; på bl. [5v]: »§ 2. / Katastrophen i Adlers Liv.«; på bl. [9v]: »§ 3. / Adlers Fortrin«; og på bl. [17r]: »§ 4. / Grundskaden i Adler der betinger / Misforholdet.«.
En del korrektioner, heriblandt flere marginaltilføjelser.
Hertil:
Kladde til § 3 i »Capitel IV« (SKS 15, 263,6-263,33 fra
- 1.12.1 »De fleste Mennesker have vel Religieusitet« til »det ene Salige.«).
1 dobbeltblad, i alt 2 blade i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 201 mm.

Dobbeltbladet har været foldet til indstik i ms. 1.12. Bl.

[1v] er halvt beskrevet, bl. [2r]-[2v] ubeskrevet.

Få korrektioner.

(Pap. VII 2 B 267)

1.12.1

(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VII 2 B 266,1-22 og 267)

1.12

- 1.13 Kladde til slutningen af § 4 og til § 5 i »Capitel IV« samt kladde til »Forord« (SKS 15, 274,30-295,34 fra »en Forveksling af det Subjektive og det Objektive« til »at blive Christen.« og 91,1-92,21 fra »Forord.« til »Bilag til 2^{det} Capitel.«).

Et hæfte på 12 dobbeltblade, i alt 24 blade i 4° med omslag af groft, blågråt papir. Naturfarvet hæftetråd. På omslagets inderside findes i øverste venstre hjørne en etiket med ordlyden: »Wahlske Boglade, / Store Kjøbmager-/gade Nr. 4.«.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 200 × 243 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bl. [17v] og [20r]-[24v] er ubeskrevet.

På bl. [8r] findes overskriften: »§ 5. / Adler som Epigram over Nuti-/dens Christenhed.«, og på bl. [18r]: »Forord«. På bl. [9r] er en marginaltilføjelse overstreget med blyant. På bl. [11r] er en anmærkning nederst på siden skrevet i hele sidens bredde. På bl. [17r] er 5 linjer skrevet i hele sidens bredde.

En del korrektioner, heriblandt flere marginaltilføjelser.

(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VII 2 B 266,23-35 og 269)

1.13

- 1 (L-fort. 352, 364, B-fort. 352 B, 352 C, 352 D, 364; KA, B pk. 34 læg 3; Pap. VII 2 B 240-259, 261, 264-267, 269)

- 2 Renskrift af første version af BOA, fordelt på 6 sammenhæftninger, 5 dobbeltblade og 107 løse blade. Renskriften er stedvis stærkt bearbejdet som følge af SKs senere redigeringer.*

- 2.1 Renskrift af »Indledning« (SKS 15, 93,1-101,9 fra »Indledning.« til »at skrive til Staten: forsørg«).

6 løse blade i 4°. Bladene er klippet ud af ms. 1.4 og er afklippet ved venstre kant.

Bladene er med blyant pagineret 1-12. Teksten er fortløbende fra ms. 2.1 til 2.2.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 194 × 240 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

På s. 1 findes overskriften »Indledning.« slettet med blyant og fulgt af dateringen »1846.«.

Redigeringsbemærkningen »Ny Udgang« er skrevet og indvist med blyant på s. 2 og 6.

En del korrektioner, heriblandt sletninger med både blyant og blæk. Flere tilføjelser i marginen, heriblandt en længere på s. 9.

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235 og IX B 1,2a)

2.1

- 2.2 Renskrift af »Indledning« (SKS 15, 101,9-103,12 fra »mig. Og enhver« til »Eet er det«).

2 løse blade i 4°. Bladene er afklippet ved venstre kant.

Bladene er med blyant pagineret 13-16. Teksten er fortløbende fra ms. 2.2 til 2.3.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 197 × 242 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

Redigeringsbemærkningen »Ny Udgang« er skrevet og indvist med blyant på s. 14 og 16.

En del korrektioner, heriblandt sletninger med både blyant og blæk. Flere tilføjelser i marginen, heriblandt to længere på s. 13 og s. 16.

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235 og IX B 1,2b-f, 1,3)

2.2

Renskrift af »Indledning« (SKS 15, 103,12-114,23 fra »naar en Læge« til »Adler Intet gavnet; der«).

2.3

1 sammenhæftning på 6 dobbeltblade, i alt 12 blade i 4°. Bl. [4] og [9] er løse, men har oprindelig udgjort et dobbeltblad. Sort hæftetråd.

Bladene er med blyant pagineret 17-39 på rectosiderne. På bl. [10] er marginalsalten bortklippet. Teksten er fortløbende fra ms. 2.3 til 2.4.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 201 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivelse. Bl. [12v] er ubeskrivet.

En del korrektioner, heriblandt sletninger med både blyant og blæk. En større blyantsletning på s. 25, en note slettet med blyant på s. 31 og 3 blyantsletninger på s. 33-[34]. S. [36]-39 er slettet med blyantoverstregninger og -kryds. Flere tilføjelser i marginen, heriblandt en længere på s. [30].

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235, VIII 2 B 7,1a-h og

2.3

VIII 2 B 9,1a-c)

Renskrift af slutningen af »Indledning« og begyndelsen af »Capitel I« (SKS 15, 114,23-116,9 fra »er intet Begreb« til »meddeelt; og i«).

2.4

1 løst blad i 4° med afrivningskant i venstre side. Bladet er med blyant pagineret 40-41. Marginalsalten er afrevet. Teksten er fortløbende fra ms. 2.4 til 2.5.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 100 × 241 mm.

Bladet har været foldet på tværs.

Bladet bærer på s. 41 overskriften: »Capitel I. / Den historiske Situation.«

En del korrektioner, heriblandt længere sletninger med blyant; således er hele teksten til »Capitel I« slettet med blyant.

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235, VIII 2 B 9,1d-e og

2.4

9,2a-b)

Renskrift af »Capitel I« (SKS 15, 116,9-119,5 fra »selve Prædikenerne« til »saaledes at staae«).

2.5

2 løse blade i 4°. Bladene er afrevet ved venstre kant.

Bladene er med blyant pagineret 42-45. Teksten er fortløbende fra ms. 2.5 til 2.6.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 198 × 242 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivelse.

En del korrektioner, heriblandt sletninger med både blyant og blæk. Flere tilføjelser i marginen, heriblandt en længere på s. 45.

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235, VIII 2 B 9,2c-e og

2.5

9,3)

Renskrift af »Capitel I« (SKS 15, 119,5-134,18 fra »udpeget som en Enkelt« til »behørig Sted prutte«).

2.6

13 løse blade i 4°. Bladene er afrevet ved venstre kant.

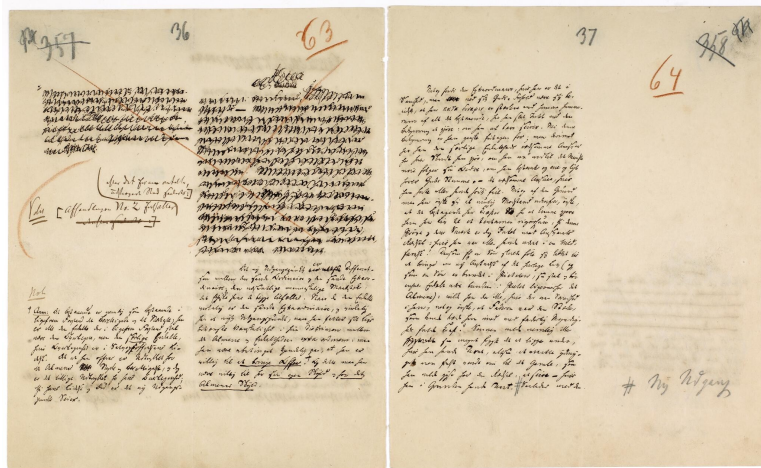
Bladene er med blyant pagineret 46-70 (pagineringen er senere ændret til hhv. 340-364 og 19-43). Bladene har oprindelig sammen med ms. 2.4 og 2.5 udgjort en sammenhæftning af 8 dobbeltblade. Teksten er fortløbende fra ms. 2.6 til 2.7.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 198 × 242 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer

- teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Bl. [13v] er ubeskrevet.
Redigeringsbemærkningen »Ny Udgang« er skrevet og indvist med blyant på s. 48, 50, 52, 53, 58, 64, 68 og s. 70.
En del korrektioner. Større sletninger med blyant på s. 46, 55, 56, 60, 65, 66 og s. 67-68; en stor sletning med blæk på s. 61-63 (se illustration 4). Mange tilføjelser i marginen, heriblandt nogle længere på s. 46, 63, 65 og s. 67-68 (se illustration 6).
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235, VIII 2 B 9,14a-i, IX B 2,2a-c, IX B 7,1-9 og IX B 8)
- 2.6
- Renskrift af »Capitel I« (SKS 15, 134,18-138,5 fra »i Forhold til Planen selv« til »et eget Signet: den«).
- 2.7
- 3 løse blade i 4°. Bladene er afrevet ved venstre kant. Bladene er med blyant pagineret 71-75 på rectosiderne (pagineringen er senere ændret til hhv. 365-370a og 44-49). Teksten er fortløbende fra ms. 2.7 til 2.8.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 198 × 242 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.
Redigeringsbemærkningen »Ny Udgang« er skrevet og indvist med blyant på s. 73, 74 og s. 75.
En del korrektioner. En større sletning med blyant på s. [76]. Flere tilføjelser i marginen, heriblandt en længere på s. [76].
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235)
- 2.7
- Renskrift af »Capitel I« (SKS 15, 138,5-155,15 fra »Bekymring kjender« til »Prise som Adler er.«).
- 2.8
- 1 sammenhæftning på 9 dobbeltblade, hvoraf de tre sidste blade er klippet bort, i alt 15 blade i 4°. Naturfarvet hæftetråd. Bladene er med blyant pagineret 77-105 på rectosiderne. Teksten er fortløbende fra ms. 2.8 til 2.9.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 198 × 242 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Bl. [15r] er kun halvt beskrevet, bl. [15v] ubeskrevet.
Redigeringsbemærkningen »Ny Udgang« er skrevet og indvist med blyant på s. [78].
En del korrektioner. Større sletninger med blyant på s. [80]-83, 85, [88], [92]-[94] og s. 95-[96]. Tekst indrammet med blyant på s. 99-[100]. Flere tilføjelser i marginen, heriblandt nogle længere på s. 85, 89, 93, 95, [96], 97, [98] og s. 99.
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235, VIII 2 B 9,4a-i og VIII 2 B 11,1-5)
- 2.8
- Renskrift af »Capitel II« (SKS 15, 156,1-158,16 fra »Capitel II« til »det Historiske«).
- 2.9
- 2 løse blade i 4°. Bladene er afrevet ved venstre kant. Bladene er med blyant pagineret 106-109 (pagineringen er senere ændret til 134-137). Teksten er fortløbende fra ms. 2.9 til 2.10.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 198 × 242 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten en enkelt tilføjelse på s. 108. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.
På s. 106 er overskriften: »Capitel II / Det saakaldte Aabenbarings-Faktum selv som Phænomen indord-/net i den hele moderne Udvikling.« overstreget med blyant.
En del korrektioner.

4. Renskriften, ms. 2.6, s. 63-64 (SKS 15, 129,13-130,25), med overstreget tekst og en marginaltilføjelse på s. 63 (SKS 15, 130,29-34) samt redigeringsbemærkningen »Ny Udgang« skrevet med blyant nederst i marginen på s. 64. Pagineringen er i senere redigeringsfaser ændret til hhv. 357-358 og 36-37

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235 og IX B 4,1a)

2.9

Renskrift af »Capitel II« (SKS 15, 158,16-173,9 fra »i den paradokse« til »theologisk Embeds-Examen«).

2.10

3 løse blade + 3 dobbeltblade + 3 løse blade, oprindeligt en sammenhæftning af 6 dobbeltblade, i alt 12 blade i 4°. Sort hæfte-tråd.

Bl. [1r] er med blæk pagineret 110, de øvrige blade er med blyant pagineret 112-132 på rectosiderne; bl. [12] er desuden pagineret 133 på versosiden (pagineringen er på s. 110-[129] senere ændret til 138-157). På bl. [6] er marginalspalten bortklippet og vedlagt ms. (se illustration 5). Teksten er fortløbende fra ms. 2.10 til 2.11. Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 x 201 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

Redigeringsbemærkningen »Ny Udgang« er skrevet og indvist med blyant på s. 124, 126 og s. [127].

Mange korrektioner, heriblandt længere sletninger med blyant på s. [117], 120, [123], 130 og s. 132-133 og med blæk på s. [113]-114, [121] og s. 130. På s. 130 er en ubeskrevet del af siden markeret med blyantkryds. Flere tilføjelser i marginen, heriblandt to længere på s. [129] og en længere skrevet på langs af den fraklippede marginalspalte s. 120-[121]. En tilføjelse på s. 126 er ligeledes skrevet på langs af marginalspalten.

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235, VIII 2 B 9,5a-I og

2.10

IX B 4,1b-f)

Renskrift af slutningen af »Capitel II« og begyndelsen af »Capitel III« (SKS 15, 173,9-174,15 fra »at det var Christendom.« til »en mundtlig Yttring,«).

2.11

1 løst blad i 4°. Bladet er afrevet ved venstre kant.

Bladet er med blyant pagineret 134 på rectosiden. Teksten er fortløbende fra ms. 2.11 til 2.12.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 198 x 242 mm.

Bladet er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

På s. 134 findes overskriften (inkl. tilføjelser i marginen): »Capitel III. / Forrykkelsen af Adlers væsentlige / Standpunkt / ved ham selv, eller at han ikke forstaaer sig selv, ikke selv troer paa, / at der er ham / vederfaret en Aabenbaring. Dette belyses / **directe-indirecte** af en lille Piece der indeholder / Aktstykker i Sagen om

hans Af-/skedigelse, og indirekte af hans fire / sidste Bøger.« og deloverskriften: »§ 1. / Skrivelser min Suspension og Entledigelse / vedkommende, udgivne af A.P. Adler A: M. / Kiøbhv. hos Reitzel. 1845.«

Redigeringsbemærkningen »For Sætteren / med Petit.« er skrevet med blæk i marginen på s. 134.

En del korrektioner, heriblandt sletninger med blyant øverst s. 134 og nederst s. [135]. Flere tilføjelser i marginen, heriblandt en længere på s. 134 og to længere på s. [135].

2.11 (L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235, VIII 2 B 7,4-6 og VIII 2 B 9,6-7)

2.12 Renskrift af § 1 i »Capitel III« (SKS 15, 174,15-202,3 fra »at det er vigtigt« til »fælder han sig selv,«).

8 løse blade + 1 sammenhæftning på 3 dobbeltblade + 8 løse blade, oprindeligt et læg på 11 dobbeltblade, i alt 22 blade i 4°. Bladene er afrevet ved venstre kant.

Bladene er med blyant pagineret 136-178 på rectosiderne. Bl. [22] er desuden pagineret 179 på versosiden. På s. 170 er pagineringen ændret fra »180«. Teksten er fortløbende fra ms. 2.12 til 2.13.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 198 × 242 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

En del korrektioner. Større sletninger med blyant på s. 136, [139], 144-[145], [161], [165], 166, 168, 176-[177] og s. 178-179; sletning med blæk på s. [141] og s. [157]. En del tilføjelser i marginen, heriblandt nogle længere på s. [139], [141], 146, 148 og s. 176. På s. 178 er en marginaltilføjelse overstreget med blyant.

2.12 (L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235)

2.13 Renskrift af § 1 i »Capitel III« (SKS 15, 202,3-204,8 fra »og Statskirken« til »en Aabenbaring.«).

2 løse blade i 4°. Bladene er afklippet ved venstre kant.

Bladene er med blyant pagineret 180-182 på rectosiderne. Teksten er fortløbende fra ms. 2.13 til 2.14.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 194 × 242 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser.

Nederst s. [183] findes den senere tilføjede og med blyant overstregede deloverskrift: »§ 2. / Adlers 4 sidste Skrifter: Studier og Exempler; / Forsøg til en kort systematisk Fremstilling af Christendom/men i dens Logik; Theologiske Studier; Nogle Digte.« og i marginen sammesteds: »§ 2. / Adlers 4 sidste Skrifter.« ligeledes overstreget med blyant.

En del korrektioner. Større sletninger med blyant på s. 180 og s. [183]. En større tilføjelse i marginen på s. [183] er overstreget med blyant.

2.13 (L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235 og 260)

2.14 Renskrift af § 2 i »Capitel III« (SKS 15, 205,1-217,7 fra »§ 2.« til »er skøn eller« og 225,28-231,17 fra »medens han dog« til »havde vendt sig,«).

3 løse blade + 1 sammenhæftning på 9 dobbeltblade, hvoraf bl. [9]-[10] er revet ud, og bl. [11]-[16] er fraklippet (se ms. 2.14.1) + 3 løse blade, oprindeligt en sammenhæftning på 12 dobbeltblade, i alt 16 blade i 4°. De løse blade er afrevet ved venstre kant. Naturfarvet hæftetråd i sammenhæftningen.

Bl. [1] er med blæk pagineret 184, de øvrige blade er med blyant pagineret 186-230 på rectosiderne. Bl. [16] er desuden pagineret 231 på versosiden. S. 206-221 mangler (se ms. 2.14.1). Teksten er fortløbende fra ms. 2.14 til 2.15.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 199 × 242 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

Øverst s. 184 findes deloverskriften: »§ 2. / Adlers 4 sidste Skrifter.«

En del korrektioner. Flere tilføjelser i marginen, heriblandt to længere på s. 222 og en længere på s. 231, der fortsætter på s. 232 i ms. 2.15.

Hertil:

2.14. Renskrift af § 2 i »Capitel III« (SKS 15, 217,7-225,28 fra »Den er luvslidt« til »Kaldet blev Gen[ie,]«).

8 løse blade i 4°. Bl. [1]-[2] har oprindeligt udgjort et dobbeltblad i ms. 2.14, de resterende blade er ved afklipping ligeledes fjernet fra ms. 2.14.

Bladene er med blyant pagineret 206-220 på rectosiderne; bl. [8v] er pagineret 221, ligeledes med blyant (pagineringen er senere ændret til hhv. 384-399 og 248-263).

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: ca. 194 × 242 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Redigeringsbemærkningen »Ny Udgang« er skrevet og indvist med blyant på s. [207].

En del korrektioner. En større sletning med blyant på s. 210 og s. 221. Flere tilføjelser i marginen, heriblandt en længere på s. 210, der delvis er slettet med blyant.

(L-fort. + B-fort. 352; KA, B pk. 39 læg 2; Pap.

2.14. VII 2 B 235)*

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235 og 263)

2.14

2.15 Renskrift af resten af »Capitel III« og begyndelsen af »Capitel IV« (SKS 15, 231,17-248,19 fra »Sophisten kom« til »skabt en saadan«).

9 løse blade + 1 sammenhæftning på 3 dobbeltblade, i alt 15 blade i 4°. De løse blade er afklippet ved venstre kant.

Bladene er med blyant pagineret 232-260 på rectosiderne.

Teksten er fortløbende fra ms. 2.15 til 2.16.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 199 × 242 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. S. 260 er kun halvt beskrevet, s. [261] ubeskrevet.

På s. 256 findes overskriften: »Tillæg til Capitel III. / Recapitulation.« Øverst s. [261] findes overskriften: »Capitel IV. / Psychologisk Opfattelse af Adler som Phænomen, / og som Satire over den hegelske Philosophie og / Nutiden.« og derunder deloverskriften: »§ 1. / Psychologisk Exposition.«

En del korrektioner. En større sletning med blæk på s. [247]. Flere tilføjelser i marginen, heriblandt en længere på s. 232, der er påbegyndt på s. 231 i ms. 2.14, og en længere på s. 238-[239].

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235)

2.15

2.16 Renskrift af § 1, § 2 og begyndelsen af § 3 i »Capitel IV« (SKS 15, 248,19-260,14 fra »Figur.« til »Magt; thi«).

9 løse blade i 4°. Bladene har afrivningskant i venstre side og har oprindeligt udgjort en sammenhæftning på 12 dobbeltblade sammen med ms. 2.15.

Bladene er med blyant pagineret 262-278 på rectosiderne. Bl. [9] er desuden pagineret 279 på versosiden (pagineringen er senere ændret til 162-179). Teksten er fortløbende fra ms. 2.16 til 2.17.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 195-198 × 242 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

På s. [271] findes overskriften: »§ 2. [senere ændret til: Capitel II.] / **Katastrophen i Mag: Adlers Liv.** [senere tilføjet: og den samme ledsagende / symbolske Handling]«. På s. 279 findes overskriften: »§ 3. [senere ændret til: Capitel III] / **Mag: Adlers Fortrin.**«

En del korrektioner. En større sletning med blyant på s. [271]-272 og s. [277]-278 samt en større sletning med blæk på s. [265].

Flere tilføjelser i marginen, heriblandt to længere på s. [269] og s. [271].

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235 og IX B 5,2d-h)

2.16

2.17 Renskrift af resten af § 3 i »Capitel IV« (SKS 15, 260,14-266,27 fra »før den Tid« til »ikke væsentlig Forfatter.«).

1 sammenhæftning på 6 dobbeltblade, hvoraf de 6 første blade er uregelmæssigt afrevet, i alt 6 blade i 4°. Sort hæftetråd.

Bladene er med blyant pagineret 280-290 på rectosiderne. Bl. [6] er desuden pagineret 291 på versosiden (pagineringen er senere ændret til 180-191). Teksten er fortløbende fra ms. 2.17 til 2.18.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 171 × 201 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

Redigeringsbemærkningen »For Sætteren / Ny Udgang« er skrevet med blæk og indvist med blyant i marginen på s. [281] og s. 284 (to steder).

En del korrektioner. En større sletning med blyant s. [289]. Flere tilføjelser i marginen, heriblandt nogle længere på s. [281] og s. [289].

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235 og IX B 5,2i)

2.17

2.18 Renskrift af begyndelsen af § 4 i »Capitel IV« (SKS 15, 267,1-268,7 fra »§ 4.« til »det Modsatte:«).

1 løst blad i 4° med uregelmæssig afrivningskant i venstre side.

Bladet er med blyant pagineret 292 på rectosiden (senere ændret til 192). Teksten er fortløbende fra ms. 2.18 til 2.19.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 198 × 242 mm.

Bladet er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladet har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

På s. 292 findes deloverskriften: »§ 4. [senere ændret til: Capitel IV.] / **Grund-Skaden i Mag Adler, der / betinger Misforholdet.**«

En del korrektioner.

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235 og IX B 5,2j)

2.18

2.19 Renskrift af resten af § 4 og af § 5 i »Capitel IV« (SKS 15, 268,7-295,34 fra »det er vist,« til »at blive Christen.«).

10 løse blade + 1 dobbeltblad + 10 løse blade, i alt 22 blade i 4°. Naturfarvet hæftetråd i sammenhæftningen. Bladene er afrevet ved venstre kant.

Bladene er med blyant pagineret 294-336 på rectosiderne. Bl. [22] er desuden pagineret 337 på versosiden (pagineringen er senere ændret til 194-237).

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 198 × 242 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

På s. 320 findes deloverskriften: »§ 5. [senere ændret til: Capitel V] / **Mag: Adler som Epigram over Nutidens Chri-/stenhed.**«

Redigeringsbemærkningen »Ny Udgang« findes i marginen på s.

- [325] og s. 330.
Mange korrektioner. Større sletninger med blyant på s. 294, [297], 298, [299], 300, [301], [307], [309], [311], 312, [313], 314 og s. [317]; større sletninger med blæk på s. 300, 308, [311], 318 og s. [325]. En del tilføjelser i marginen, heriblandt nogle længere på s. 300 (overstreget med blyant), [309], [311] (overstreget med blyant) og s. 314.
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VII 2 B 235, 268, IX B 5,2k-ø og 5,2aa-nn)
- 2.19
- 2.20 Renskrift af »Forord« (SKS 15, 91,1-92,22).
1 dobbeltblad, i alt 2 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 201 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs og på langs efter beskrivning. S. [iv] er ubeskrevet.
På s. [i] findes overskriften: »Forord.« Nederst på s. [iii] findes stedsangivelsen og dateringen »Kiøbh. Januar 1847.«
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 352; KA, B pk. 34 læg 3; Pap. VII 2 B 270)
- 2.20
- 2 (L-fort. + B-fort. 352; KA, B pk. 34 læg 1 og 3 samt pk. 39 læg 2; Pap. VII 2 B 235, 260, 263, 268, 270, VIII 2 B 7,1a-h, 7,4-6, 9,1a-e, 9,2a-e, 9,3, 9,4a-i, 9,5a-l, 9,6-7, 9,14a-i, 11,1-5, IX B 1,2, 1,3, 2,2a-c, 4,1a-f, 5,2d-ø, 5,2aa-nn, 7,1-9 og 8)
- 3 Omslag, udkast, kladder m.m. til anden version af BOA, fordelt på 2 hæfter, 2 dobbeltblade, 20 løse blade og 1 omslag. Manuskripterne er stedvis bearbejdet som følge af SKs senere redigeringer.
- 3.1 Et omslag.
Omslag i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gråligt karduspapir, groft. Mål foldet: 231 × 278 mm.
Omslaget er foldet to gange på langs og to gange på tværs og har været foldet på langs en tredje gang.
Omslaget bærer påskriften: »Indeholder hvad der ikke blev brugt / i den Bog om Adler.«
(L-fort. 352, B-fort. 352 D)*
- 3.1
- 3.2 »Rapport« om første version af BOA.
5 løse blade i 4°. Omtrent en tredjedel af bl. [5] er uregelmæssigt afrevet nederst til højre.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 199 × 241 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Bl. [1v] og [5v] er ubeskrevet.
Bl. [1r] bærer midt på påskriften: »Rapport / til den Bog om Adler.«
På bl. [2r] findes øverst, skrevet hen over både hoved- og marginalspalte, overskriften: »Om Capitel III af Bogen«. På bl. [5r] findes en afsluttende dobbelt finalstreg hen over både hoved- og marginalspalte. Herunder er bladet afrevet og bogstavresten »S« ses.
Få korrektioner.
(L-fort. 352, B-fort. 352 D; Pap. VIII 2 B 1-3)
- 3.2
- 3.3 Indholdsfortegnelse til »Appendix«.
1 dobbeltblad, i alt 2 blade i 2°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 213 × 347 mm.
Bladene er foldet på tværs efter beskrivning. Bl. [1v]-[2v] er ubeskrevet.
På bl. [1r] findes overskriften: »Indholdet af Appendix.«

En enkelt korrektion.

(L-fort. 352, B-fort. 352 D; Pap. VIII 2 B 4)

3.3

Udkast til »Appendix«.

3.4

1 løst blad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 201 × 241 mm.

Bladet er foldet på tværs og beskrevet som 2 blade i 8°. Bladet har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

Flere korrektioner, bl.a. tilskrivninger på langs og på skrå.

(L-fort. 352, B-fort. 352 D; Pap. VIII 2 B 5,1-13)

3.4

Renskrift af »Appendix«.

3.5

Et hæfte på 8 dobbeltblade, i alt 16 blade i 4° med omslag af groft, blågråt papir. Naturfarvet hæftetråd. Bl. [2] og [15] er løse, men har udgjort et dobbeltblad. Bl. [11]-[15] er afklippet, så kun ca. en femtedel er tilbage. På omslagets forside er midtpå med blyant skrevet: »Appendix. -«. På omslagets inderside findes i øverste venstre hjørne en etiket med ordlyden: »Wahlske Boglade, / Store Kjøbmager-/gade Nr. 4.« Omslagets bagside er halvt afrevet.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 200 × 241 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bl. [1v], [11]-[16] er ubeskrevet.

Bl. [10v] er halvt beskrevet.

Bl. [1r] bærer midtpå påskriften: »~~Nøgle~~ / En almindeligere Anmældelse af / Adlers 4 sidste [sic] Bøger, betragtede som / isoleret Præstation.« På bl. [2r] findes overskriften: »Overgang fra Bogen til / Appendixet. [ændret fra: Indledning.]«; på bl. [3r]: »Indledning.«; på bl. [5v]: »§ 1. / Misforholdet mellem Bøgernes store Omfang / i volumen og deres lille Indhold. - Det aldeles Planløse i Forholdet indbyrdes mellem de 3 Bøger.«; på bl. [10r]: »§ 2. / Bøgernes Indhold.«

En del korrektioner.

(L-fort. 352, B-fort. 352 D; Pap. VIII 2 B 6)

3.5

Omarbejdelse af kapitel III § 2 efter udtagelsen af »Appendix«.

3.6

5 løse blade i 4°. Spor af hæftning.

Bladene er med blyant pagineret 184-192 på rectosiderne; bl. [5] er på versosiden med blyant pagineret 193-225a (jf. ms. 4.4).

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 200 × 241 mm.

Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

På s. 184 findes overskriften: »§ 2. / **Adlers 4 sidste Skrifter.**« fulgt af deloverskriften: »Gangen i Undersøgelsen.« Herudfor står på skrå i marginen sætteranvisningen: »For Sætteren / med Petit«.

På s. [185] findes overskriften: »A / **Bøgernes Indhold - At de aldeles / Intet indeholde i den omspurgte / Henseende.**«; på s. 186: »B. / **Hvad der nu deraf, at de 4 Bøger slet / Intet indeholde om hiint hans Aaben-/baringsfaktum**, maa sluttes.

og intet / Forhold have til hiint, maa sluttes.« I marginen hertil findes en passage indvist med blyant og med overskriften: »Gangen i Undersøgelsen.« forsynet med sætteranvisningen: »For Sætteren / med Petit.« Under passagen findes dobbeltunderstregning af: »**Slutningerne.**« På s. 193 findes den med blyant delvis slettede, delvis omkransede overskrift: »Om Forholdet Forskjellen mellem / en Apostel [ændret fra: et Genie] og et Genie.« I marginen sammesteds står regibemærkningen: »Dog denne Undersøgelse betræffende / henvises til Bilag II; her blot det / i Forhold til Mag. Adler Tilstrækkelige.« (jf. ms. 4).

Mange korrektioner, heriblandt en længere tilføjelse i marginen på

- s. 184. På s. [187] og 188 er 11 linjer slettet med blækløkker.
(L-fort. 352, B-fort. 352 D; Pap. VIII 2 B 7,7-8 og 9,8a)
- 3.6
- 3.7 Kladde til »Om Forskjellen mellem en Apostel og et Genie«.
1 løst blad i 4°. Spor af hæftning.
Bladet er med blyant pagineret 226 (ændret fra hhv. 404 og 226) på rectosiden og 227-255 på versosiden.*
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 199 × 241 mm.
Bladet er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladet har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.
Mange korrektioner. To større passager på s. 226, heriblandt en anmærkning skrevet nederst og delvist i hele sidens bredde, er slettet med blyantkryds. Dertil to marginaltilføjelser overstreget med hhv. blyantstreg og -kryds.
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 7,9-10 og 9,10a-b)
- 3.7
- 3.8 Kladde til § 1 i »Capitel IV«.
1 løst blad i 4°. Spor af hæftning.
Bladet er med blyant pagineret 160 på rectosiden (ændret fra 261).
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 198 × 241 mm.
Bladet er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladet har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Versosiden er ubeskrevet.
På s. 160 findes den med blyant overstregede overskrift: »Capitel IV / Psychologisk Opfattelse af Adler som Phæno-/men og som Satire over den hegelske Phi-/osophie og Nutiden. / § 1.«, som er ændret til »Capitel I / **Psychologisk Exposition.**« (jf. ms. 5, afhandling nr. 5).
En del korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 7,12 og 9,12 + IX B 5,2a-c)
- 3.8
- 3.9 Omarbejdelse af »Tillæg til Capitel III«.
1 dobbeltblad, i alt 2 blade i 4°. Spor af hæftning.
Bladene er med blyant pagineret 256-260, idet bl. [2] på versosiden bærer pagineringen 259-60.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 198 × 241 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Bl. [2v] er halvt beskrevet.
På s. 256 findes overskriften: »Tillæg til Capitel III / Recapitulation.«
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 7,11 og 9,11)
- 3.9
- 3.10 Renskrift af »Bilag« (tidligere »Appendix«).
Et hæfte på 3 dobbeltblade, i alt 6 blade i 4° med omslag af groft, blågråt papir. Naturfarvet hæftetråd. Fem blade er fjernet fra hæftet (se ms. 3.11). Bl. [1]-[2] og [5]-[6] er løse. På omslagets forside er midtpå med blyant skrevet og igen overstreget: »Rapport«, herunder er skrevet med blyant: »p 338-358 inc.«
Omslagets bagside er afrevet, kun rester er tilbage.
Bladene er med blyant pagineret 338-349.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 199 × 241 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bl. [1] har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. S. 339 er kun beskrevet med 5 linjer midt på siden.
S. 338 bærer påskriften: »Bilag. / Mag. Adlers 4 sidste [sic] Bøger, en lite-/rair Monstrøsitet, der upaatviveligt / maa forklares som Følge af en fix Idee. / Fremstillet / af / S. Kierkegaard.«

En del korrektioner, heriblandt flere længere marginaltilføjelser. På s. 340 er 5 linjer slettet med blyant; sletning med blyant findes desuden på s. 345 og 346. Længere sletninger med blæk findes på s. 342 og 348.

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 7,18)

3.10

Renskrift af »Bilag« (tidligere »Appendix«).

3.11

5 løse, beklippede blade i 4°, oprindeligt hjemmehørende i hæftet, ms. 3.10. Naturfarvet hæftråd.

Bladene er med blyant pagineret 350-358.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 157-169 × 241 mm.

Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene bærer desuden præg af at have været foldet på tværs efter beskrivning.

En del korrektioner, særlig på s. 355, hvor sletninger er foretaget både med blyant og blæk. En marginaltilføjelse på s. 357 er overstreget med blyant. På samme blad er i øverste højre hjørne pagineringen 357 slettet, men i stedet skrevet i øverste venstre hjørne.

(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 7,18-19)

3.11

Indholdsfortegnelse til anden version af BOA.

3.12

2 løse blade i 4°. Spor af hæftning.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 200 × 245 mm.

Bl. [1] er foldet på langs på midten; inderspaltten rummer teksten.

Bl. [1v] er ca. halvt beskrevet. Bl. [1] har desuden været foldet en gang på langs og to gange på tværs efter beskrivning. Bl. [2] er foldet til omslag i 8° og beskrevet på omslagets forside; bl. [2r] er ubeskrevet.

På bl. [1r] findes overskriften: »Indhold«.

Få korrektioner.

(L-fort. + B-fort. 301; Pap. VIII 2 B 8,1)

3.12

(L-fort. 301, 352, B-fort. 301, 352, 352 D; KA, B pk. 34 læg 4; Pap. VIII 2 B 1-6, 7,7-12, 7,18-19, 8,1, 9,8a, 9,10-12 og IX B 5,2a-c)

3

Omslag, udkast, kladder m.m. til tredje version af BOA (»Nutidens religiøse Forvirring belyst ved Mag. Adler som Phænomen«), fordelt på 2 sammenhæftninger, 4 dobbeltblade, 28 løse blade og 2 omslag.

Manuskripterne er stedvis bearbejdet som følge af SKs senere redigeringer.

Et omslag, der bl.a. har indeholdt det henlagte bilag til anden version af BOA.

4.1

Omslag i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gråligt karduspapir, groft. Mål foldet: 245 × 284 mm.

Omslaget er foldet to gange på langs og to gange på tværs og har været foldet yderligere en gang på tværs.

Omslaget bærer påskriften: »Adler. / Angaaende Bestemmelsen med denne / Bog, som ikke skal udgives, cfr Jour-/nalen NB² p.

154-155. / cfr Journalen NB³ p. 46-48. / Heri ogsaa den Opsats om Adlers 4 sidste / Bøger.«

(B-fort. 352 A)*

4.1

Et omslag til bilag I: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.

4.2

Omslag i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, groft. Vandmærke: bikube og navnet C & I HONIG. Mål foldet: 218 × 139 mm.

Omslaget er foldet to gange på langs og to gange på tværs og har været foldet yderligere en gang på tværs.

Omslaget bærer påskriften: »Noget af 1ste Capitel af den Bog om Adler. / Mere findes i den store Pakke. Det er / det som er benyttet til den Afhandling: de / dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, / den særlige Enkelte.«
(L-fort. 352, B-fort. 352 B)*

4.2

Indholdsfortegnelse til tredje version af BOA.

4.3

1 dobbeltblad, i alt 2 blade i 4°.
Bladene er pagineret 1-3 fra bl. [1v], senere ændret til X-XII.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 172 × 203 mm.
Bl. [1r] er ubeskrevet.
På s. 1 findes øverst overskriften: »Indhold:«.
En del korrektioner, heriblandt sletninger med blyant på s. 2 og 3.
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 8,2)

4.3

Omarbejdet slutning til kapitel III § 2.

4.4

1 løst blad i 4°.
Bladet er pagineret 225b på rectosiden (i forlængelse af ms. 3.6).
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 171 × 207 mm.
Bladet er foldet på langs og har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Halvdelen af teksten er skrevet i hovedspalten, mens den sidste halvdel er skrevet i hele sidens bredde.
Versosiden er ubeskrevet.
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 9,9)

4.4

Udkast til titelblad til bilag I: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.

4.5

1 løst blad i 4°. Spor af hæftning.
Bladet er med blyant pagineret 338 på rectosiden, senere ændret til 17.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 205 × 244 mm.
Versosiden er ubeskrevet.
Bl. [1r] bærer følgende påskrift: »Bilag 1. [senere ændret til: N° II.] / De dialektiske Forhold: det Al-/mene, den Enkelte, den særlige / Enkelte.«. Herunder er tilføjet: »*Ethisk-religieus Dialektik og Digtning.* / 1846.«
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 9,13 + IX B 2,1a-b)

4.5

Kladde til bilag I: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.

4.6

1 løst blad i 4°. Spor af hæftning.
Bladet er med blyant pagineret 371-372, senere ændret til 67-68.
Teksten er fortløbende fra ms. 4.6 til 4.7.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 205 × 244 mm.
Bladet er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladet har desuden været foldet på tværs to gange efter beskrivning.
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 9,15)

4.6

Kladde til bilag I: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.

4.7

1 løst blad i 4°. Spor af hæftning.
Bladet er med blyant pagineret 69. Teksten er fortløbende fra ms. 4.6.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 204 mm.
Versosiden er ubeskrevet.
Bladet er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten.
Bladet har desuden været foldet på tværs to gange efter

- beskrivning.
Ingen korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 9,15)
- 4.7
- 4.8 Plan og udkast til fortsættelse af bilag I: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
2 løse blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 171 × 207 mm.
Bl. [2] er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Bl. [1] er beskrevet i fuld bredde.
En del korrektioner, heriblandt to længere marginaltilføjelser på bl. [2v].
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 10,1-6)
- 4.8
- 4.9 Udkast til fortsættelse af bilag I: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
1 sammenhæftning på 3 dobbeltblade, i alt 6 blade i 4°.
Naturfarvet hæftetråd.
Bladene er med blyant pagineret 370b-370m, senere ændret til 50-61. Teksten er fortløbende fra ms. 4.9 til 4.10.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 205 × 244 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspaltten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.
En del korrektioner, heriblandt længere marginaltilføjelser på bl. [3r] og [6r] samt en sletning på 5 linjer på bl. [6v].
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 12)
- 4.9
- 4.10 Udkast til fortsættelse af bilag I: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
1 dobbeltblad + 1 løst blad, i alt 3 blade i 4°.
Bladene er med blyant pagineret 370n-370r, senere ændret til 62-66. Teksten er fortløbende fra ms. 4.9.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 171 × 207 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Bl. [3v] er ubeskrevet.
En del korrektioner. På bl. [1v] findes den indviste marginaltilføjelse: »cfr Hoslagte.«
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 12 + IX B 2,3a)
- 4.10
- 4.11 Kladde til bearbejdelse af »Capitel I« efter udtagelsen af fortsættelsen til bilag I.
9 løse blade i 4°. Spor af hæftning.
Bl. [1r] er med blæk pagineret 41, resten af bladene til bl. [5r] er med blyant pagineret 43-49 på rectosiderne. Bl. [6]-[7r] er pagineret 51a-51c. Bl. [7v]-[9v] er upagineret.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 206 × 244 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspaltten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bl. [9r] er halvt beskrevet.
På s. 41 findes overskriften: »Capitel I. / Den historiske Situation.«
På bl. [9v] er skrevet på langs: »Capitel 1 af den Bog om Adler. / 2^{den} Bearbejdelse.«
En del korrektioner. Teksten på bl. [7v]-[9r] er slettet med blyantkrydser.
(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VIII 2 B 16-17)
- 4.11
- 4.12 Kladde til bearbejdelse af »Capitel I« efter udtagelsen af fortsættelsen til bilag I.

- 1 dobbeltblad, i alt 2 blade i 4°.
Bl. [1r] er med blyant pagineret 52 og bl. [2r] 54 (ændret fra 53).
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 171 × 207 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser.
En del korrektioner, heriblandt en sletning med blyant på bl. [2v] og en marginaltilføjelse på langs i marginen sammesteds.
(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VIII 2 B 18)
- 4.12
- 4.13 Renskrift af bearbejdelse af »Capitel I« efter udtagelsen af fortsættelsen til bilag I.
1 sammenhæftning på 4 dobbeltblade + 1 dobbeltblad, i alt 10 blade i 4°.
Bl. [1r] er med blæk pagineret 41, resten af bladene er med blyant pagineret 43-57 på rectosiderne; bl. [7v] er pagineret 54 (ændret fra 54-105), bl. [8v] er pagineret 56, og bl. [9v] er pagineret 58-105.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 171 × 207 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Bl. [10] er ubeskrevet.
På s. 41 findes overskriften: »Capitel I. / Den historiske Situation.«
En del korrektioner, heriblandt sletning med blyant af 3½ linje på s. 43 og af 6 linjer på s. 51. Desuden er en længere passage s. 51-54 indrammet med blyant og slettet med blyantkrydser.
(L-fort. + B-fort. 352; Pap. VIII 2 B 13-15)
- 4.13
- 4.14 Kladde til forord til »Nutidens religiøse Forvirring belyst ved Mag. Adler som Phænomen«.
4 løse blade i 4°.
Bl. [2]-[4] er pagineret I-V på rectosiderne; bl. [1] er upagineret og har fungeret som omslag.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 206 × 244 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Bl. [1v] og [4v] er ubeskrevet.
På øverste halvdel af bl. [1r] er på langs skrevet: »Forordet til den Bog / af Petrus Minor om / Adler.« På s. I findes overskriften: »Forord.« Nederst s. V findes dateringen og initialerne: »Novb. 47. S.K.«
Mange korrektioner, heriblandt længere marginaltilføjelser på s. [II] og s. [VI].
(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VIII 2 B 19)
- 4.14
- 4.15 Tilføjelse til forord til »Nutidens religiøse Forvirring belyst ved Mag. Adler som Phænomen«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 171 × 207 mm.
Bladet har været foldet på langs og på tværs. Versosiden er ubeskrevet.
På bl. [1r] findes overskriften: »Til / Forordet.«
Få korrektioner.
(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VIII 2 B 20)
- 4.15
- 4.16 Udkast til titelblad til »Nutidens religiøse Forvirring belyst ved Mag. Adler som Phænomen«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 206 × 244 mm.
Bladet har været foldet på langs og på tværs. Versosiden er ubeskrevet.

- Rectosiden bærer påskriften: »Nutidens religieuse Forvirring / belyst ved Mag. Adler som Phænomen / en mimisk Monographie / af / Johannes Climacus. / udgivet / af / S. Kierkegaard.« Dertil to kommentarer markeret med »NB«, det ene skrevet med blyant. Få korrektioner.
(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VIII 2 B 21-23)
- 4.16
- 4.17 Bemærkning til pseudonymiteten af »Nutidens religieuse Forvirring belyst ved Mag. Adler som Phænomen«.
1 løst blad i 4° med afrivningskant i højre side.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 171 × 207 mm.
Bladet har været foldet på langs og på tværs. Versosiden er ubeskrevet.
Få korrektioner, heriblandt en sletning med blyant.
(L-fort. 352, B-fort. 352 C; Pap. VIII 2 B 24-25)
- 4.17
- 4.18 Nyt udkast til titelblad til »Nutidens religieuse Forvirring belyst ved Mag. Adler som Phænomen«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 206 × 244 mm.
Bladet har været foldet på langs og på tværs. Versosiden er ubeskrevet.
Rectosiden bærer påskriften: »Nutidens religieuse Forvirring / belyst ved Mag. Adler som Phænomen. / æf / En mimisk Monographie / af / Petrus Minor / udgivet / af / S Kierkegaard.«
En enkelt korrektion.
(L-fort. 352, B-fort. 352 A; Pap. VIII 2 B 26)
- 4.18
- 4.19 Kladde til udgiverens forord til »Nutidens religieuse Forvirring belyst ved Mag. Adler som Phænomen«.
4 løse blade i 4°.
Bladene er pagineret III-IX på rectosiderne.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 204 × 244 mm.
Bladene er foldet på langs på midten; inderspalten rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivelse. Bl. [4v] er ubeskrevet.
På s. III findes overskriften: »Udgiverens Forord.« Herudfor er i marginen skrevet sætteranvisningen: »Med Petit«. På s. [VIII] findes redigeringsbemærkningen: »Ny Udgang«.
Mange korrektioner, heriblandt længere marginaltilføjelser på s. [IV] og s. [VIII]. Desuden en blyantsletning af 13 linjer på s. IX.
(L-fort. 352, B-fort. 352 A; Pap. VIII 2 B 27)
- 4.19
- 4 (L-fort. 352, B-fort. 352, 352 A, 352 B, 352 C; KA, B pk. 34 læg 4; Pap. VIII 2 B 8,2, 9,9, 9,13, 9,15, 10, 12-27, IX B 2,1a-b og 2,3a)
- 5 Omslag, udkast, kladder m.m. til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«, fordelt på 2 sammenhæftninger, 9 dobbeltblade, 24 løse blade og 4 omslag.
- 5.1 Udkast til titelblad til afhandling nr. 1: »Noget om hvad man kunde kalde 'Præmisse-Forfattere'«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 207 mm.
Versosiden er ubeskrevet.
Midt på rectosiden findes påskriften: »N^o I. / Noget om hvad man kunde / kalde 'Præmisse-Forfattere'.« Herunder er med blyant overstreget: »1846.«
En enkelt korrektion.
(L-fort. + B-fort. [140]; Pap. IX B 1,1)
- 5.1

- 5.2 Udkast til en anmærkning til afhandling nr. 2: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: blått koncept, groft. Mål: 168 × 201 mm.
Versosiden er kun beskrevet med 4 linjer.
Øverst på rectosiden findes øverst angivelsen: »ad pag. 63.«
En del korrektioner, heriblandt en tilføjelse øverst, der fortsætter ned langs siden til højre for teksten.
(L-fort. + B-fort. [140]; Pap. IX B 2,3b)
- 5.2
- 5.3 Udkast til titelblad til afhandling nr. 5: »Psychologisk Opfattelse af Mag. Adler som Phænomen og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden.«.
1 løst blad i 4°.
Rectosiden er pagineret 158.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 207 mm.
Versosiden er ubeskrevet.
Midt på rectosiden findes påskriften: »N^o V. / Psychologisk Opfattelse af Mag. / Adler som Phænomen og som / Satire over den hegelske Phi-/osophie og Nutiden.« Herunder er med blyant overstreget: »1846.«
(L-fort. + B-fort. 149; Pap. IX B 5,1)
- 5.3
- 5.4 Tilføjelse til afhandling nr. 5: »Psychologisk Opfattelse af Mag. Adler som Phænomen og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden«.
1 løst blad i 4°. Bladet er ujævnt afklippet øverst.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, groft. Mål: 199 × 185 mm.
Versosiden er ubeskrevet.
Øverst på rectosiden findes påskriften: »ad pag. 209 medio.«
En del korrektioner, heriblandt tilskrivninger nederst og i venstre side af bladet.
(L-fort. + B-fort. [149]; KA, B pk. 34 læg 1; Pap. IX B 5,2y)
- 5.4
- 5.5 Omslag til forord til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.
Omslag i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, ribbet. Mål foldet: 187 × 221 mm.
Vandmærke: en bikube og navnet C & I HONIG.
Bladet er foldet to gange på langs og to gange på tværs til omslag.
Omslaget bærer påskriften: »Det Forord til 'en Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger, som ikke blev brugt.«
Ingen korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 145; Pap. IX B 9)
- 5.5
- 5.6 Udkast til forord til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.
1 dobbeltblad og 1 løst blad, i alt 3 blade i 4°.
Bladene er med blyant pagineret I-V på rectosiderne; bl. [3v] er desuden pagineret VI. På bl. [3r]-[3v] er pagineringen ændret fra hhv. IVa og IVb. Teksten er fortløbende til ms. 5.7, 5.8 og 5.13.
Papir: blått koncept, groft. Mål: 168 × 204 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.
På s. I findes øverst overskriften: »Forord.«
Mange korrektioner, heriblandt længere marginaltilføjelser på s. I, s. IV og s. V. Desuden flere blyantoverstregninger, bl.a. af 6 linjer nederst s. [IV], der indbefatter et dobbeltkors og bemærkningen: »cfr Hoslagte« skrevet med blyant, samt sletning af en længere

marginaltilføjelse herudfor. På s. V findes ligeledes en blyantoverstregning af 4 linjer øverst og af en medfølgende marginaltilføjelse. Øverst samme side er et dobbeltkors skrevet med blyant slettet med blæk og ordene: »ad IV« slettet med blyant.

(L-fort. + B-fort. 145; Pap. IX B 10)

5.6

Udkast til forord til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.

5.7

1 løst blad i 8° med afrivningskant i højre side.

Bladet er med blyant pagineret VII på rectosiden. Teksten er fortløbende fra ms. 5.6.

Versosiden er ubeskrevet.

Papir: gulligt postvelin, glat. Mål: 124 × 200 mm.

Nederst på s. VII er datoen: »i Oct. 48.« slettet med blyant.

Få korrektioner.

(L-fort. + B-fort. 145; Pap. IX B 10)

5.7

Udkast til forord til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.

5.8

1 løst blad i 4°.

Bladet er med blyant pagineret V-VI. Teksten er fortløbende fra ms. 5.6, s. IV.

Papir: blått koncept, groft. Mål: 168 × 204 mm.

Bladet er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladet har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.

Midt på s. VI findes dateringen »Oct. 48.«.

En del korrektioner, heriblandt en længere marginaltilføjelse på s. V. Flere blyantoverstregninger, bl.a. af et helt afsnit på s. VI.

(L-fort. + B-fort. 145; Pap. IX B 11-12 og 17)

5.8

Udkast til forord til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.

5.9

1 dobbeltblad, i alt 2 blade i 8°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 124 × 200 mm.

Bl. [2v] er ubeskrevet.

På bl. [1r] findes overskriften: »Forord.«

En del korrektioner.

(L-fort. + B-fort. 145; Pap. IX B 13)

5.9

Kladde til forord til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.

5.10

1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: blått koncept, groft. Mål: 168 × 204 mm.

Bl. [2v] er halvt beskrevet.

På bl. [1r] findes overskriften: »Forord.« Nederst på bl. [2r] findes dateringen: »Oct. 48.«

Mange korrektioner, heriblandt flere tilskrivninger både på langs og på tværs i randen af siderne. Øverst på bl. [1v] findes den med dobbeltkors indviste redigeringsbemærkning »Ny Udgang« skrevet med blyant. På samme side nederst er en linje slettet med blyant og et dobbeltkors skrevet med blyant (henvisning til ms. 5.11); derudover flere rettelser med blyant.

(L-fort. + B-fort. 145; Pap. IX B 14-15)

5.10

Kladde til forord til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.

5.11

1 løst blad i 4°, foldet til 8°.

Ingen paginering.

Papir: blått koncept, groft. Mål: 170 × 200 mm.

Bladet er foldet på tværs til 8° og har desuden været foldet på langs. Versosiden er ubeskrevet.

Øverst på rectosiden findes et dobbeltkors skrevet med blyant,

- der henviser til dobbeltkorset skrevet nederst på bl. [1v] i ms. 5.10.
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 145; Pap. IX B 16)
- 5.11
- 5.12 Bemærkning og tilføjelse til forord til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.
1 dobbeltblad, i alt 2 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: blåt koncept, groft. Mål: 168 × 204 mm.
Bl. [1v]-[2v] er ubeskrevet.
Øverst på bl. [1r] findes bemærkningen: »Hvis Læget N° 2 ikke benyttes bliver dette at benytte paa / sit Sted Læget 1 sidste Pagina i Margenen.«
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 145; Pap. IX B 18-19)
- 5.12
- 5.13 Udkast til udvidet forord til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.
1 løst blad i 4°.
Bladet er pagineret IVc-IVd. Teksten er fortløbende fra ms. 5.6.
Papir: blåt koncept, groft. Mål: 168 × 204 mm.
Bladet bærer spor af foldning på tværs.
En del korrektioner, heriblandt en sletning med blyant.
(L-fort. + B-fort. 145; Pap. IX B 20)
- 5.13
- 5.14 Udkast til udvidet forord til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.
1 løst blad og 1 dobbeltblad, i alt 3 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: blåt koncept, groft. Mål: 168 × 204 mm.
Bl. [2v]-[3v] er ubeskrevet.
Mange korrektioner, heriblandt længere tilføjelser i randen af siderne. På bl. [1r] er en passage indrammet med blyantparenteser.
(L-fort. + B-fort. 145; Pap. IX B 21)
- 5.14
- 5.15 Udkast til udvidet forord til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.
1 dobbeltblad, i alt 2 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: blåt koncept, groft. Mål: 168 × 204 mm.
Bl. [2r] er halvt beskrevet, bl. [2v] ubeskrevet.
En del korrektioner, heriblandt to tilføjelser i randen af bl. [1v].
(L-fort. + B-fort. 145; Pap. IX B 23)
- 5.15
- 5.16 Kladde til udvidet forord til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.
1 dobbeltblad, i alt 2 blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: blåt koncept, groft. Mål: 168 × 204 mm.
Bladet bærer spor af foldning på tværs.
Nederst på bl. [2v] er skrevet initialerne: »S. K.«
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 145; Pap. IX B 22)
- 5.16
- 5.17 Kladde til efterskrift til afhandling nr. 2: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
1 sammenhæftning af 2 dobbeltblade, i alt 4 blade i 4°. Rød hæftetråd.

- Bladene er med blyant pagineret 1-4. Bl. [3r]-[4v] er upagineret.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 207 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bl. [3r]-[4r] er ubeskrevet.
På s. 1 er øverst skrevet: »Til N° 2 i 'en Cyclus / ethisk-religieuse Afhandlinger.'« Herunder findes overskriften: »Efterskrift.« På bl. [4v] er skrevet på langs i marginen: »Efterskrift til N° 2 i 'en / Cyclus ethisk-religieuse / Afhandlinger.'«
En del korrektioner, heriblandt en sletning på s. 1 med blyant.
(L-fort. + B-fort. 281; Pap. IX B 25)
- 5.17
- 5.18 Kladde til efterskrift (oprindelig forord) til afhandling nr. 2: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
2 dobbeltblade, i alt 4 blade i 4°.
Bladene er med blyant pagineret 5-10; pagineringen er ændret fra 1-5 på rectosiderne, desuden på bl. [4v], der har været pagineret 6. Bl. [1] er upagineret.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 207 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bl. [1] er ubeskrevet.
På s. 5 er øverst skrevet: »Til N° 2 i 'en Cyclus ethisk-religieuse / Afhandlinger.'«, som er overstreget med blyant i lighed med den efterfølgende bemærkning og overskrift: »NB. Dette blev ikke brugt, da hele hiint Værk er ældre / endog betydeligt ældre end de sidste europæiske / Begivenheder, og der i dette er et Hensyn til / dem. / Forord.«
En del korrektioner, heriblandt en sletning med blyant af 5 linjer på s. 5 og af en længere marginaltilføjelse på s. 7-8. På s. 7 er et dobbeltkors i både hovedspalten og marginen skrevet med blyant (henvisning til ms. 5.19).
(L-fort. + B-fort. [281]; Pap. IX B 26-27)
- 5.18
- 5.19 Tilføjelse til efterskrift til afhandling nr. 2: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 207 mm.
Versosiden er ubeskrevet.
Øverst på rectosiden er med blyant skrevet et dobbeltkors og teksten: »ad pag 7.«, som er en henvisning til dobbeltkorset på s. 7 i ms. 5.18.
En del korrektioner.
(L-fort. + B-fort. [281]; Pap. IX B 28)
- 5.19
- 5.20 Renskrift af efterskrift til afhandling nr. 2: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
1 sammenhæftning af 2 dobbeltblade, hvoraf bl. [1] og [4] er løse, i alt 4 blade i 4°. Rød hæftetråd. Bl. [1] er uregelmæssigt afrevet øverst.
Bladene er med blyant pagineret 70a-70h.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 170 × 207 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.
På s. 70a er øverst til højre i marginen skrevet: »Til Afhandlingen N° II«, og øverst til venstre er med blyant skrevet: »Bruges ikke.« Herunder findes overskriften: »Efterskrift for Den, som har læst Afhandlingen / i Oct. 48.«
En del korrektioner, heriblandt en sletning på s. 70h med blyant.
(L-fort. + B-fort. 140; Pap. IX B 24)
- 5.20

- 5.21 Udkast til en anmærkning til afhandling nr. 2: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: blått koncept, groft. Mål: 166 × 202 mm.
Bladet har været foldet på tværs. Versosiden er beskrevet med 4 linjer.
På rectosiden er øverst til venstre skrevet med blyant: »I N° 2.«
Øverst midt på siden er skrevet og med blyant overstreget: »til Efterspillet. Slutning«. I øverste højre hjørne er skrevet: »'i de tre ethisk-religieuse / Smaa-Afhandlinger af F. F.'« (jf. ms. 6). Midt på siden er med blyant skrevet og med blæk overstreget: »i Oct. 48«. En del korrektioner, heriblandt flere tilføjelser. Desuden en markering af tekst med blyantstreg nederst på bl. [1r] og øverst på bl. [1v].
(L-fort. + B-fort. 319; Pap. X 6 B 39)
- 5.21
- 5.22 Udkast til en anmærkning til afhandling nr. 2: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: blått koncept, groft. Mål: 166 × 202 mm.
Bladet har været foldet på tværs. Versosiden er ubeskrevet.
Øverst på rectosiden findes angivelsen: »Anmærkning til Afhandl. N° 2.«
En del korrektioner, heriblandt to længere tilføjelser nederst på bladet.
(L-fort. + B-fort. 319; Pap. X 6 B 37)
- 5.22
- 5.23 Kladde til en anmærkning til afhandling nr. 2: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
1 løst blad i 4°.
Rectosiden er med blyant pagineret 70 i øverste højre hjørne. I øverste venstre hjørne er med blyant angivet pagineringen 70-131.
Papir: blått koncept, groft. Mål: 166 × 202 mm.
Bladet bærer præg af at have været foldet på tværs. Versosiden er ubeskrevet.
Øverst på rectosiden findes angivelsen: »ad pag. 70.«, som er overstreget med blyant. Herefter er tilføjet overskriften »**En Anmærkning til Overflod**«, som er dobbeltunderstreget med blyant.
Mange korrektioner, heriblandt flere overstregninger med blyant og tilføjelser i randen af bladet.
(L-fort. + B-fort. [140]; Pap. X 6 B 36 og 38)
- 5.23
- 5.24 Udkast til forord til afhandling nr. 5: »Psychologisk Opfattelse af Mag. Adler som Phænomen og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden«.
1 løst blad i 4°. Bladet er uregelmæssigt afrevet i højre side med rest af arkets andet blad.
Ingen paginering.
Papir: blått koncept, groft. Mål: 166 × 201 mm.
Bladet har været foldet på tværs. Versosiden er ubeskrevet.
En del korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 319; Pap. X 6 B 42)
- 5.24
- 5.25 Udkast til forord til afhandling nr. 5: »Psychologisk Opfattelse af Mag. Adler som Phænomen og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden«.

- 1 løst blad i 4°. Rest af arkets andet blad i venstre side.
Ingen paginering.
Papir: blått koncept, groft. Mål: 167 × 201 mm.
Bladet har været foldet på tværs. Versosiden er ubeskrevet.
Nederst på rectosiden er skrevet initialerne »S. K.«.
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. [145]; Pap. X 6 B 41)
- 5.25
- 5.26 Udkast til forord til afhandling nr. 5: »Psychologisk Opfattelse af Mag. Adler som Phænomen og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: blått koncept, groft. Mål: 170 × 205 mm.
Bladet bærer præg af at have været foldet på langs og på tværs.
En del korrektioner, heriblandt flere tilføjelser. Desuden en markering af parenteser med blyant i en tilføjelse på versosiden.
(L-fort. + B-fort. [149]; Pap. X 6 B 40)
- 5.26
- 5.27 Udkast til en anmærkning til afhandling nr. 5: »Psychologisk Opfattelse af Mag. Adler som Phænomen og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: blått koncept, groft. Mål: 166 × 201 mm.
Bladet har været foldet flere gange både på langs og på tværs.
Øverst på rectosiden er skrevet: »Til et Sted i Opsatsen om 'Adler' kunde maaskee føies en Anmærkning / som kom bag efter med Datum under.« Nederst på versosiden findes dateringen: »i Febr. 49.«
En del korrektioner, heriblandt flere tilføjelser på versosiden.
(L-fort. + B-fort. 319; Pap. X 6 B 43)
- 5.27
- 5.28 Omslag til materiale til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«.
Omslag i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt skrivepapir, ribbet. Mål foldet: 203 × 185 mm.
Vandmærke: et våbenskjold og bogstaverne I WHATMAN.
Bladet er foldet to gange på langs og på tværs til omslag.
I øverste venstre hjørne findes et dobbeltunderstreget »NB«, fulgt af den med blyant understregede datering »d. 1 Aug 49.« Midt på omslaget findes den med blyant overstregede påskrift: »Det Fornødne, hvis 'En Cyclus ethisk-religieuse / Smaa-Afhandlinger' eller N° 2 deraf skal udgives pseudonymt.« Herunder er overstreget med blyant: »I saa Fald bliver saa blot / en Anmærkning p. 70 n: / at udslette, og en Anmærkning / p. 252 at forandre.« Nederst til venstre findes påskriften: »Climacus og Anticlimacus / en dialektisk Opfindelse / af / Anticlimacus. / skrevet i 49.«* På omslaget findes yderligere to bemærkninger.
En del korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 142; Pap. X 6 B 44-47)
- 5.28
- 5.29 Omslag til afhandling nr. 2 og 5: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte« og »Psychologisk Opfattelse af Mag. Adler som Phænomen og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden«.
1 løst blad foldet til omslag i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt skrivepapir, ribbet. Mål foldet: 260 × 212 mm.
Vandmærke: et våbenskjold og bogstaverne I WHATMAN.
Bladet er foldet to gange på langs og to gange på tværs til omslag.
Omslaget har været foldet yderligere en gang på langs og på

tværs.

Øverst er med blyant overstreget: »De dialektiske Forhold: det Almene, den / Enkelte, den særlige Enkelte«, som er fulgt af: »og / Psychologisk Opfattelse af Mag. Adler / som Phænomen, som Satire over / den hegelske Philosophie og Nutiden.« Herudfor ses med mindre skrift: »skrevet i 46.« Nedenunder står bemærkningen: »Hvis det om Adler skulde udgives, kunde det faae som Hoved-Titel: / En Slags literair Anmeldelse.« Herunder er med blyant overstreget: »Begge Afhandlinger kunne udgives sammen, og hedde blot: to ethisk-religieuse / Afhandlinger. / De ere skrevne i 46.«

Få korrektioner.

(L-fort. + B-fort. 149; Pap. X 6 B 52)

5.29

Omslag til materiale til en påtænkt ny afhandling nr. 6.

5.30

1 løst blad foldet til omslag i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt skrivepapir, ribbet. Rest af vandmærke. Mål foldet: 221 × 159 mm.

Bladet er foldet to gange på langs og to gange på tværs til omslag. Omslaget har været foldet yderligere en gang på langs og på tværs.

Omslaget bærer påskriften: »Jeg havde tænkt mig Muligheden af, at gjøre det sidste Afsnit / af det om Adler til en egen lille Afhandling; i saa / Fald ligger det Fornødne her. / Desuden er her et muligt lille Forord til den hele Afhandling / om Adler.«

(L-fort. + B-fort. 149; Pap. X 6 B 53)

5.30

Udkast til forord til en påtænkt ny afhandling nr. 6.

5.31

1 løst blad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: blått koncept, groft. Mål: 168 × 201 mm.

Bladet har været foldet flere gange på tværs. Versosiden er ubeskrevet.

Øverst på rectosiden er skrevet: »Forord.« Øverst til højre er skrevet på skrå: »til N° 5, som er taget ud, Det om Adler.«

En del korrektioner.

(L-fort. + B-fort. 149; Pap. X 6 B 54)

5.31

Udkast til introduktion til en påtænkt ny afhandling nr. 6.

5.32

2 løse blade i 4°.

Bladene er med blyant pagineret 269-271 på rectosiderne.

Papir: blått koncept, groft. Mål: 167 × 201 mm.

Bladene har været foldet flere gange på tværs, bl. [2] desuden på langs, så en bred indre del her rummer teksten, en smal ydre del tilføjelser. Bl. [1v] er ubeskrevet.

På s. 269 er skrevet: »VI. / En harmfrie Satire over den / bestaaende Christenhed.«

En del korrektioner på bl. [2], heriblandt en længere tilføjelse på s. 271. Den sidste linje på s. [272] er skrevet i hele sidens bredde.

(L-fort. + B-fort. 149; Pap. X 6 B 55)

5.32

Udkast til en påtænkt ny afhandling nr. 6.

5.33

1 løst blad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: blåligt velin. I øverste højre hjørne et blindtryksstempel:

BATH. Mål: 216 × 276 mm.

Bladet har været foldet flere gange både på tværs og på langs.

På bl. [1r] er øverst skrevet: »Det sidste af det om Adler kan blive en lille / særskilt Afhandling:« fulgt af: »**En harmfrie Satire over den bestaaende / Christenhed.**« Herimellem er tilføjet: »Adler^s Navn forties.« Nederst er sat et stort kryds efterfulgt af en

skillestreg og overskriften: »Efterspil.« Midt på versosiden er sat endnu et kryds, og den følgende passage afsluttes med

dateringen: »i Febr. 49.«

En del korrektioner, særlig på versosiden, heriblandt flere større overstregeringer og en større tilføjelse nederst i randen af bladet.

(L-fort. + B-fort. 149; Pap. X 6 B 56)

5.33

(L-fort. + B-fort. 140, 142, 145, 149, 281, 319; KA, B pk. 34 læg 1 og læg 5-6; Pap. IX B 1,1, 2,3b, 5,1, 5,2y, 9-28, X 6 B 36-47, 52-56)

5

Udkast m.m. til »Tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger«, fordelt på 2 dobbeltblade, 7 løse blade og 3 løse lapper.

6

Udkast til titelblad, forord og indholdsoversigt til »Tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger«.

6.1 1 dobbeltblad i 4°.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 208 mm.

Bl. [1v] er ubeskrevet.

På bl. [1r] er skrevet: »Tre ethisk eller ethisk-religieuse / Smaa-Afhandlinger / Af. / M. M. [initialerne ændret fra: F: F:]« På bl. [2r] er skrevet: »Forord. / Denne lille Bog, som væsentligen kun vil kunne / interessere Theologer, er skrevet i 46 og 47. / M. M.

[initialerne ændret fra: F: F:]« Bl. [2v] har som overskrift: »Indhold.«

Få korrektioner.

(L-fort. + B-fort. 140; Pap. X 6 B 57)

6.1

En anmærkning til afhandling nr. 2: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.

6.2

1 løst blad i 4° med afvigningskant i højre side.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 204 mm.

Versosiden er ubeskrevet.

Rectosiden bærer overskriften: »Til / tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger af F.F.«

En enkelt korrektion.

(L-fort. + B-fort. [140]; Pap. X 6 B 59)

6.2

En bemærkning om afhandling nr. 2: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.

6.3

1 løs, beklippet lap.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 95-100 mm.

Versosiden er ubeskrevet.

Rectosiden bærer overskriften: »Til de tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger af F: F: / cfr. Journalen NB.¹¹ p. 266.«

(L-fort. + B-fort. [140]; Pap. X 6 B 60)

6.3

En bemærkning om udgivelsen af »Tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger« og om en særskilt udgivelse af afhandling nr. 3: »En Aabenbaring i Nutidens Situation«.

6.4

1 løs, afrevet lap.

Ingen paginering.

Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 99 mm.

Versosiden er ubeskrevet.

Øverst på rectosiden er skrevet: »cfr. Journalen NB¹² p 1.« På skrå til venstre for teksten er skrevet: »Afhandlingen N° 3 kunde / maaskee udgives særskilt.«

(L-fort. + B-fort. [140]; Pap. X 6 B 61)

6.4

Tilføjelse til forord til »Tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger«.

6.5

1 løs, afrevet lap.

- Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 108 mm.
Versosiden er ubeskrevet.
Øverst på rectosiden er skrevet: »Til tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger«, og herudfor er tilføjet: »cfr. Journalen NB¹² p. 1.«
(L-fort. + B-fort. [140]; Pap. X 6 B 62)
- 6.5
- En bemærkning om udgivelsen af og moralen til »Tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 162 × 199 mm.
Rectosiden bærer overskriften: »Angaaende de tre ethisk-religieuse / Smaa-Afhandlinger.« Herefter følger bemærkningen: »Maaskee udgives blot de to første. Titlen bliver / altsaa: Tvende ethisk-religieuse Smaa-/Afhandlinger af P. P. (ikke F. F.) udgivne / af S. Kierkegaard. / Efterskriften til N° 2 kunde saa maaskee / bruges. / Og derpaa det Blad som ellers skulde / følge var paatænkt muligt at følge med / 'Dømmer Selv' her bruges, saaledes.«, hvorpå ses udhævelsen og dateringen: »Et reent Blad: **Moralen.** Der/paa Overskriften: **Moralen.** Af S. Kierkegaard. Kiøbenhavn i Foraaret 1853.«
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 232; Pap. X 6 B 63)
- 6.6
- Udkast til titelblad til en påtænkt udgivelse af afhandling nr. 1 og 2: »Noget om hvad man kunde kalde 'Præmisse-Forfattere'« og »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
Ms. er gået tabt. If. EP III, s. 468, har det drejet sig om »et løst Blad fra 1853«.
Teksten er trykt i EP III, s. 468.
(L-fort. + B-fort. [140])*
- 6.7
- En bemærkning om udtagelse af en passage i afhandling nr. 2: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 165 × 202 mm.
Bladet er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladet har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.
Rectosiden bærer overskriften: »Til / 'Tre ethisk-religieuse / Smaa-Afhandlinger.'« Nederst på versosiden findes dateringen: »d. 1 Martz 1854.«
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. [140]; Pap. XI 3 B 1)
- 6.8
- Afskrift af en udtagen passage fra afhandling nr. 2: »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.
1 dobbeltblad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 163 × 199 mm.
Bladet er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bl. [2v] er ubeskrevet.
Bl. [1r] bærer overskriften: »Den Passus om Mynster, som vel / gaaer ud.«
Få korrektioner.
(L-fort. + B-fort. [140]; Pap. XI 3 B 2)
- 6.9

- 6.10 Udkast til efterskrift til »Tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger«.
2 løse blade i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 208 mm.
Bladene er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladene har desuden været foldet på tværs efter beskrivning.
Bl. [1r] bærer overskriften: » Til de 'tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger.' / Efterskrift af S. Kierkegaard / Marts 1855.« I marginen herudfor er med blyant skrevet: »Bruges ikke.«
En del korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 140; Pap. XI 3 B 4)
- 6.10
- 6.11 Udkast til efterskrift til »Tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 208 mm.
Bladet er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladet har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Versosiden er halvt beskrevet.
Rectosiden bærer overskriften: » Til de tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger.«, fulgt af et kryds og ordene: »Efterskrift af S. Kierkegaard. / d. 3 April. 55«
En del korrektioner, heriblandt blyantsletninger og en blyantindvisning på versosiden.
(L-fort. + B-fort. 140b; Pap. XI 3 B 6)
- 6.11
- 6.12 Kladder til efterskrift til »Tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger«.
1 løst blad i 4°.
Ingen paginering.
Papir: gulligt koncept, glat. Mål: 169 × 206 mm.
Bladet er foldet på langs; en bred inderspalte rummer teksten, yderspalten tilføjelser. Bladet har desuden været foldet på tværs efter beskrivning. Versosiden er en tredjedel beskrevet.
Rectosiden bærer overskriften: » Til de tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger.«, fulgt af et kryds og ordene: »Efterskrift af S. Kierkegaard.«
En del korrektioner.
(L-fort. + B-fort. 140b; Pap. XI 3 B 5)
- 6.12
- 6 (L-fort. 140, 232, B-fort. 140, 140b, 232; KA, B pk. 34 læg 6-7; Pap. X 6 B 57, 59-63, XI 3 B 1-2, 4-6)

2. Tilblivelses- og redaktionshistorie

Den 12. juni 1846 købte SK følgende fire bøger af teologen Adolph Peter Adler (1812-69), der alle udkom netop denne dag:^{*} *Nogle Digte*, Kbh. 1846 (ktl. 1502), *Studier og Exempler*, Kbh. 1846 (ktl. U 11), *Forsøg til en kort systematisk Fremstilling af Christendommen i dens Logik*, Kbh. 1846 (ktl. U 13), og *Theologiske Studier*, Kbh. 1846 (ktl. U 12).^{*} SK indledte derefter et nærmere studium af især de tre sidste af disse bøger^{*} og påbegyndte manuskriptet til den første version af *Bogen om Adler*,^{*} der i kladdeform formentlig var færdig i sept. 1846, og hvis renskrift forelå i jan. 1847. I årene, der fulgte, omlagde og redigerede SK det oprindelige manuskript adskillige gange og havde i april 1855 for sidste gang fat i materialet. Det eneste af den oprindelige renskrift, der undervejs blev udgivet, var otte blade (ms. 2.14.1, SKS 15, 217,7-225,28), der indgik i afhandlingen »Om Forskjellen mellem et Genie og en Apostel« fra *Tvende ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger af H.H.*, som udkom den 19. maj 1849.^{*}

Teksten, der bringes i SKS 15, er et forsøg på at rekonstruere den oprindelige renskrift, der som følge af de

omfattende senere redigeringer fremstår stærkt bearbejdet og indeholder helt op til tre forskellige løbende pagineringer (ms. 2). Teksten i SKS er således i alt væsentligt den samme som den, der findes i *Pap.*,* dog er der stedvis afvejet herfra, navnlig når der har været tvivl om, hvorvidt en redigering er foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af den oprindelige renskrift eller tilhører en senere redigeringsfase.* Hovedforskellen mellem *Pap.* og SKS er, at SKS medtager forordet, ms. 2.20 (SKS 15, 91,1-92,22), der tydeligvis har hørt til renskriften og er dateret i jan. 1847 formentlig som afslutning på denne.* Tilblivelsen af BOA i dens første version og hele det videre redaktionsforløb vil blive gennemgået i det følgende.*

Første version (juni 1846 til jan. 1847)

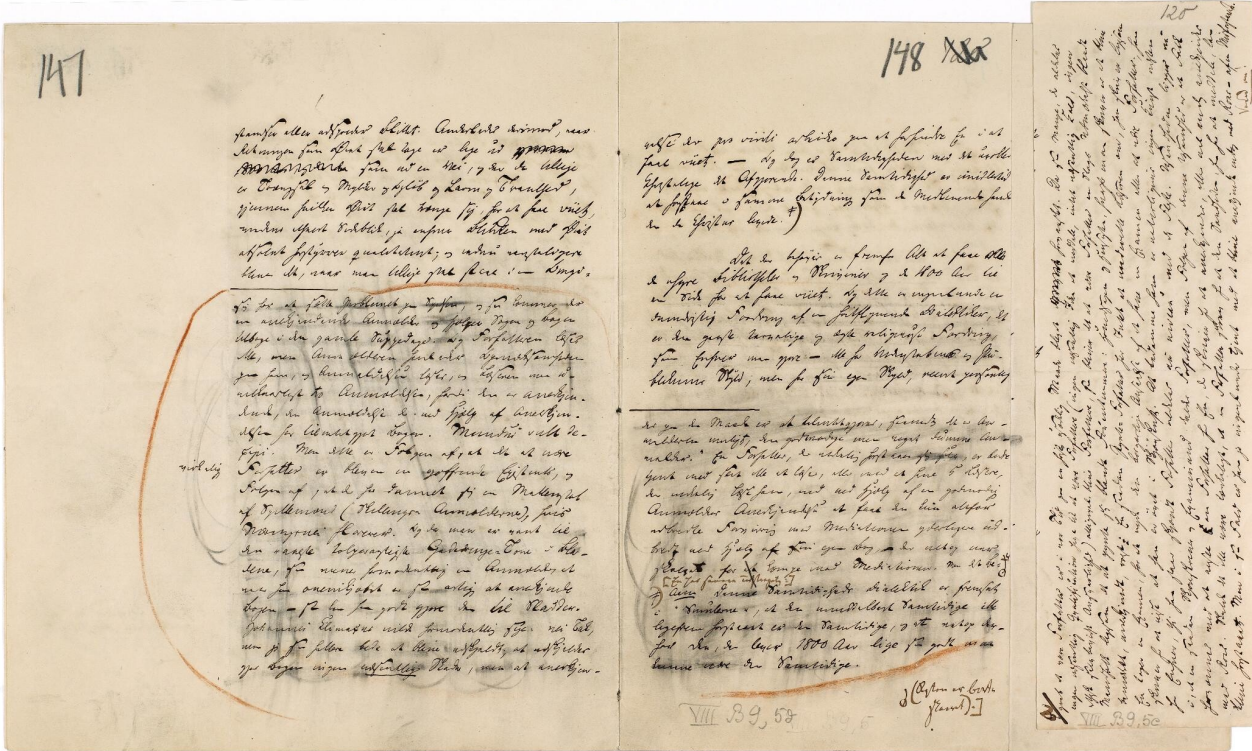
Som nævnt har SK på selve udgivelsesdagen, den 12. juni 1846, erhvervet sig fire af Adlers bøger og i de følgende måneder udarbejdet den første version af BOA, der i renskriften (ms. 2) udgør 337 paginerede sider. De første vidnesbyrd om arbejdet med bogen findes i en række optegnelser fra sept.-okt. 1846 i journalen NB, begyndende med NB:39 (SKS 20, 42-43) fra første halvdel af sept.,* som er en længere tekst med overskriften »Af den Bog om Adler«. Det drejer sig om en passage, der er hentet (og ændret) fra kladden til § 3, »Mag: Adlers Fortrin«, i kapitel IV, »Psychologisk Opfattelse af Adler som Phænomen, og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden« (ms. 1.12, bl. [15v]-[16v]).* NB:42 (SKS 20, 44) er ligeledes en omskrevet passage fra kladden til kapitel IV, taget fra § 4, »Grundskaden i Adler, der betinger Misforholdet« (ms. 1.13, bl. [6v]-[7v]).* Desuden er NB:47 (SKS 20, 46-47), der bærer overskriften: »En Anmærkning til Bogen om Adler, som ikke blev brugt«, første del af en længere anmærkning i kapitel II i BOA (SKS 15, 162,32-164,23). Teksten i NB:47 lægger sig tæt op ad teksten i renskriften, ms. 2.10, s. 117-[121], der i en mere kortfattet version findes i kladden, ms. 1.6, bl. [1v]-[2r]. SK har formentlig på et senere tidspunkt i renskrivningsfasen besluttet at indlemme noten igen og har udvidet noteteksten i marginalspalten (med passagen fra »Men det Begreb« til »Forfattere vi havde«, SKS 15, 164,22-165,28). Denne udvidelse er i en senere redaktion blevet klippet fra, formentlig i anden version af BOA, hvor også blyantsletningen af anmærkningen i hovedspalten synes at være foretaget (se illustration 5).

De nævnte optegnelser må formodes at være skrevet i slutfasen af udarbejdelsen af kladden eller umiddelbart efter påbegyndelsen af renskrivningen af BOA. En mulighed er også, at renskrivningen er påbegyndt sideløbende med udarbejdelsen af den sidste del af kladden.* Det forekommer som allerede nævnt sandsynligt, at renskriften endeligt er blevet afsluttet med renskrivningen af forordet, ms. 2.20, dateret i jan. 1847.

Anden version (primo 1847 til aug. 1847)

I slutningen af jan. 1847 har SK foruden den første version af BOA haft de tre afdelinger af *Opbyggelige Taler i forskjellig Aand* liggende færdige.* På et tidspunkt inden renskriften af sidstnævnte værk blev indleveret til trykkeriet, den 25. jan. 1847, har han overvejet at udgive et bind med titlen »Mindre Skrifter af S. Kierkegaard«, der skulle indeholde følgende: »I) Tale ved Anledningen af et Skriftemaal. II) Literair Anmeldelse. Adler. III) Hvad man lærer af Lilierne paa Marken og af Himmelens Fugle. 3 Taler. IV) Lidelsernes Evangelium.«.* Dette omfatter netop de tre afdelinger af *Opbyggelige Taler i forskjellig Aand* og BOA (punkt II), der på dette tidspunkt kun har den titel, der er anført i kladden (ms. 1.3), »*Literair Anmeldelse / Mag: Adler / Et psychologisk Studium efter Naturen, det er efter hans Skrifter / af /S. Kierkegaard.*«

Det er formentlig i forbindelse med denne plan, at SK har gennemlæst BOA igen og derefter har nedfældet sine overvejelser i »Rapport / til den Bog om Adler.« (ms. 3.2).* Han betragter bogen i den form, hvori den foreligger, som »indholdsriig og interessant«, men lægger samtidig en plan, dels til en omarbejdelse af det store kapitel III for at »bringe lidt mere lettende og iøinefaldende Oversigt i det«, dels til en videre udarbejdelse af anmeldelsen heri af Adlers fire sidste bøger (§ 2), hvis indhold »af almdl. Art« udskilles og bringes som et »Appendix« til den egentlige bog.

5. Renskriften, ms. 2.10, s. [119]-120 (SKS 15, 165,1-166,6), med en blyantslettet anmærkning, der løber over begge sider og fortsætter ud på langs af en fraklipet marginalspalte på s. 120. Pagineringen er i en senere redigeringsfase ændret til 147-148

Dette udføres (mss. 3.3-3.5),* men appendikset udarbejdes ikke helt efter planen, da stoffet til de to sidste af dets påtænkte fire paragraffer ikke er blevet udskilt fra det oprindelige kapitel III. Appendikset omdøbes i stedet i en ny renskrift til »Bilag« under titlen »Mag. Adlers 4 sidste [sic] Bøger, en Monstrøsitet, der upaatvivleligt maa forklares som Følge af en fix Idee. Fremstillet af S. Kierkegaard« (mss. 3.10-3.11).^{*} SK har efterfølgende pagineret denne renskrift 338-358 i forlængelse af pagineringen i renskriften til første version af BOA. SK omarbejder efter planen også kapitel III § 2, hvortil afsnittet »Om Forskjellen mellem en Apostel og et Genie« bearbejdes og får sin egen overskrift (ms. 3.6).^{*} Denne omarbejdelse udgør sammen med bilaget og de i den oprindelige renskrift foretagne rettelser anden version af BOA.

Hertil findes en detaljeret indholdsfortegnelse (ms. 3.12) med følgende ordlyd:^{*}

Indhold

Indledning.

Capitel I

Den historiske Situation.

Mag. Adlers Collision som Lærer i Statskirken med det Bestaaende; at han blev afskediget; Statskirkens fuldkomne Berettigelse; de dialektiske Forhold mellem det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte; om den særlige Enkelte i Særdeleshed og hvad der maa fordres af ham

Capitel II

Det saakaldte Aabenbarings Faktum selv som Phænomen indordnet i den hele moderne Udvikling.

Capitel III.

Forrykkelsen af Adlers væsentlige Standpunkt ved ham selv, eller at han ikke forstaaer sig selv, ikke selv troer paa, at der er ham vederfare en Aabenbaring. Dette belyses **directe-indirecte** af en lille Piece der indeholder Aktstykker i Sagen om hans Afsættelse, og **indirecte** af hans 4 sidste Bøger.

§ 1

Skrivelser min Suspension og Entledigelse vedkommende udgivne af A.P. Adler A.M. Kiøbh. Reitzel 1845.

§ 2.

Adlers fire sidste Bøger.

A

Bøgernes Indhold, at de aldeles Intet indeholde i den omspurgte Retning.

B.

Hvad der nu deraf at de 4 Bøger slet Intet indeholde om hiint hans Aabenbaringsfaktum, og intet Forhold have til hiint maa sluttes

a)at Adler i Distraction reent maa have glemt at han har haft en Aabenbaring

b)eller at A. maa antages at være af den Formening, at den absolut qualitative Overgang i Aandens Verden lader sig gjøre saadan udenvidere.

c)ell. at A. maa antages at være af den Formening, at det at være saadan Genie er en videre Udvikling i

Retning fremad af det at være Apostel.

d)ell. at A. maa antages at være af den Formening, at det saadan at være Apostel er saadan identisk med det saadan at være Genie.

Om Forskjellen mell. en Apostel og et Genie.

Tillæg til Capitel III.

Recapitulation.

Capitel IV.

Psychologisk Opfattelse af Adler som Phænomen og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden.

§ 1.

Psychologisk Exposition.

§ 2.

Katastrophen i Adlers Liv og den samme ledsagende symbolske Handling.

§ 3.

Adlers Fortrin.

§ 4.

Grund-Skaden i Adler, som betinger Misforholdet.

§ 5.

Adler som Epigram over Nutidens Christenhed.

Bilag.

Adlers 4 sidste Bøger en literair Monstrositet, der upaatvivleligt maa forklares som Følge af en fix Idee.*

Det er sandsynligvis om bogen i denne version, at SK ytrer sig kort efter den 16. aug. 1847 i journaloptegnelsen NB2:138.* Her skriver han bl.a.:

Den hele Sag med A. gjør mig særdeles ondt. Jeg vilde i Sandhed kun altfor gjerne holde Adler oppe. Vi behøve Kræfter, og uegennyttige Kræfter, som ikke ligge og afmattes i uendelige Hensyn til Levebrød og Kone og Børn.

Man kunde maaskee foreløbigen skrive ham til og fordre at han skal tilbagekalde hiint Forord, og saa lade være at udgive Bogen [dvs. BOA]. Og dog Bogen fortjener sandeligen at læses. Men Ulykken er, at det gjør mig ondt for A., og at jeg næsten er bange for det skal virke for stærkt paa ham.*

På baggrund af disse betænkeligheder udkaster SK snart efter, i NB2:150, en helt ny plan for BOA:

Den Bog om Adler bliver det bedst at dele i meget smaae særskilte Partier. Man vil ikke forstaae den i sin Heelhed, og det vil trætte, at det i eet væk er om Adler, hvilket dog i mine Tanker er netop Pointen. Saa bliver et Afsnit fE: [*i marginen tilføjet*: om Begrebet Præmisse-Forfatter«], om den Almene den Enkelte, den særlige Enkelte. Et andet: en Aabenbaring i Samtidighedens Situation. Et tredie: om Forholdet mell. et Genie og en Apostel o: s: v.: Dette lader sig ypperligt gjøre, og saa vil Skriftet blive læst ganske anderledes, og jeg er fritagen for at nævne Adler, for det grusomme saaledes at slaae et Msk. ihjel.*

Dette er kimen til tredje version af BOA, som udarbejdes i løbet af de følgende tre måneder.

Tredje version (aug./sept. - nov. 1847)

Den i NB2:150 skitserede plan udføres til at begynde med således, at »Bilag« til bogen i anden version henlægges. I stedet udskilles afhandlingen om »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte« som bilag I fra det oprindelige kapitel I (mss. 4.5-4.7),* og fra kapitel III § 2 udskilles afsnittet »Om Forskjellen mellem et Genie og en Apostel« som bilag II (jf. ms. 3.6). Disse bilag forsynes med pagineringen 338-404 i forlængelse af den oprindelige renskrift.* Dette sammen med yderligere ændringer i den oprindelige renskrift udgør en foreløbig tredje version af BOA, hvortil der også hører en indholdsfortegnelse (ms. 4.3), der med angivelse af de relevante sletninger ser således ud:

Indhold

Indledning.

Capitel I.

Den historiske Situation.

Mag. Adlers Collision som Lærer i Statskirken med det Bestaaende; at han blev afskediget; Statskirkens fuldkomne Berettigelse; de dialektiske Forhold mellem det Almene og den Enkelte, den særlige Enkelte; om den særlige Enkelte i Særdeleshed, og hvad der maa fordres af ham, som har et Aabenbarings-Faktum.

Capitel II.

Det saakaldte Aabenbaringsfaktum selv som Phænomen indordnet i den hele moderne Udvikling.

Capitel III

Forrykkelsen af A^s væsentlige Standpunkt ved ham selv, eller at han ikke forstaaer sig selv, ikke selv troer paa, at der er ham vederfaaret en Aabenbaring. Dette belyses **directe-indirecte** af en lille Piece, der indeholder Aktstykker i Sagen om hans Afskedigelse, og indirecte af hans 4 sidste Bøger.

§ 1.

Skrivelser min Suspension og Entledigelse vedkommende, udgivne af A.P. Adler A.M. Kiøbh. Reitzel 1845.

§ 2.

Adlers fire sidste Bøger

A.

Bøgernes Indhold, at de aldeles Intet indeholde i den omspurgte Retning.

B.

Hvad der nu deraf, at de 4 sidste Bøger slet Intet indeholde om hiint hans Aabenbaringsfaktum, og intet Forhold have til hiint, maa sluttes:

a) at A. i Distraction reent maa have glemmt, at han har haft en Aabenbaring.

b) eller, at A. maa antages at være af den Formening, at den absolut qualitative Overgang i Aandens Verden lader sig gjøre saadan udendvidere.

c) eller, at A. maa antages at være af den Formening, at det at være saadan Genie er en videre Udvikling i Retningen fremad af det at være Apostel.

d) eller at A. maa antages, at være af den Formening, at det saadan at være Apostel er saadan identisk med det saadan at være Genie.

Om Forskjellen mell. en Apostel og et Genie.

Tillæg til Capitel III

Recapitulation.

Capitel IV.

Psychologisk Opfattelse af Adler som Phænomen og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden.

§ 1.

Psychologisk Exposition.

§ 2.

Katastrophen i Adlers Liv og den samme ledsagende symbolske Handling.

§ 3.

Adlers Fortrin.

§ 4.

Grund-Skaden i Adler, som betinger Misforholdet.

§ 5.

Adler som Epigram over Nutidens Christenhed.

Bilag.

Adlers 4 sidste Bøger en literair Monstrositet, der upaatvivleligt maa forklares som Følge af en fix Idee.

Bilag I. De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte.

Bilag II. Om Forskjellen mellem et Genie og en Apostel.*

Bilag I udvides herefter ved udtagelse af endnu mere af stoffet i det oprindelige kapitel I (mss. 4.8-4.10),* og kapitel I renskrives i sin nye, reducerede skikkelse (mss. 4.11-4.13).* Der udarbejdes desuden et forord dateret nov. 1847 (mss. 4.14-4.15).*

I den forbindelse giver SK nu bogen en titel, der lyder: »Nutidens religiøse Forvirring belyst ved Mag. Adler som Phænomen. En mimisk Monographie« (jf. mss. 4.16 og 4.18).* Samtidig kommer SK på den tanke at overføre den til et pseudonym: Johannes Climacus (ms. 4.16)* eller »Petrus Minor« (ms. 4.17),* med SK blot som udgiver. Der udarbejdes et nyt udgiverforord (ms. 4.19)* og foretages i den forbindelse et par rettelser i manuskriptet (jf. ms. 4.17).*

Den omarbejdede og nytillrettede bog kommenterer SK i journaloptegnelsen NB3:38 fra den 1. dec. 1847, der indledes med ordene: »Jeg har nu ordnet og anlagt igjen den Bog om Adler. Alt er nu ved Anretningen gjort saa lyst og gjennemsigtigt som muligt.«* I samme optegnelse nedfælder han ideen om helt at udelade Adlers navn og dele bogen op i fire mindre afhandlinger og to bilag, hvilket fremgår af følgende disposition:

- 1) Noget om Præmisse-Forfattere. (det er Indledningen) den kan saa ende saaledes: som Lichtenberg i mine Tanker lykkeligt i ethvert Tilfælde rigtigt har gjort opmærksom paa, at der er en Art af Prosa, en meget udbredt Art, som maa kaldes Candidat-Prosa: saaledes vilde jeg herved indføre den terminus: Præmisse-Forfattere.
- 2) En Præmisse-Forfatter paa et Aabenbarings-Faktum. (Slutning af Indl.)
- 3) En Aabenbaring i Samtidighedens Situation.
Hypothesis: der antages, at en Mand nu pludselig traadte frem og beraabte sig paa en Aabenbaring, hvorledes vilde dette vise sig?
- 4) Bilag I. De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte.
- 5) Bilag II. om Forskjellen mell. et Genie og en Apostel.
- 6) Mag. Adler som Satire over den hegelske Philosophie og vor Tids Xstd.*

Denne dispositon er et udkast til omlæggelsen af BOA til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«, dog uden at afhandlingerne kaldes således endnu. Omlæggelsen sættes først i værk på et senere tidspunkt, formentlig i juli-aug. 1848.

»En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger« (juli/aug. - okt. 1848 og feb. 1849)

Journaloptegnelsen NB4:79 er en »Instrux« fra feb. 1848. Heri udkaster SK en plan om at udgive et bind afhandlinger taget fra »Bogen om Adler, som jeg i sin Tid har indrettet den«, dvs. i overensstemmelse med dispositionen i NB3:38. Optegnelsen fortsætter: »Og saa bliver der en ny at tilføie: hvorledes var det dog muligt at Jesus Christus kunde blive berøvet Livet.«* Dette refererer til en afhandling, der blev udkastet i aug.-sept. 1847 og færdiggjort i slutningen af 1847,* og som senere under titlen »Har et Menneske Lov til at lade sig ihjelslaae for Sandheden?« indgik som den første af de *Tvende ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger*, der udkom den 19. maj 1849.*

I journaloptegnelsen NB6:64 fra første halvdel af aug. 1848 optræder så for første gang betegnelsen »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger« for det ovennævnte materiale. SK skriver, at han nu er færdig med, hvad der skal bruges, og nævner følgende skrifter, der kan udgives: »1) en Cyclus ethisk-religieuse Afh. 2) Sygdommen til Døden 3) Kommer hid alle I.«* Af optegnelsen fremgår det, at SK frygter at skulle dø forinden af den udmattelse, han føler, hvilket ikke kan undre, når man betragter hans arbejdsbelastning på dette tidspunkt. *Sygdommen til Døden* havde han arbejdet på fra feb./marts til medio maj 1848,* og »Kommer hid alle I, som arbeide og ere besværede, jeg vil give Eder Hvile« havde han fået ideen til i april 1848, omtrent samtidig med udgivelsen af *Christelige Taler*,* og skrevet færdig i løbet af sommeren. Den indgik senere som første del af »Indøvelse i Christendom«.* Hertil kommer den gruppe af skrifter om forfattervirksomheden, som SK havde påbegyndt i 1847, og som i 1848 også omfatter *Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed*.*

Til denne arbejds mængde skal altså også regnes »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger«, hvis indhold kan rekonstrueres på baggrund af de nævnte journaloptegnelser og den nypaginerings, SK har foretaget i forbindelse med tilrettelæggelsen. Med angivelse af den oprindelige paginering i renskriften (ms. 2) for afhandlingerne nr. 1 og 2's vedkommende, og nypaginerings af renskriften for afhandlingerne 4, 5 og 6's vedkommende, ser indholdet således ud:

S. 1-16 (jf. mss. 2.1-2.2): nr. 1 »Noget om hvad man kunde kalde 'Præmisse-Forfattere'« (fra den oprindelige »Indledning«).

S. 17-70 (jf. mss. 2.3-2.6): nr. 2 »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte« (dvs. bilag 1 fra tredje version af BOA; fra det oprindelige kapitel I).

S. 71-131: nr. 3 »Har et Menneske Lov til at lade sig ihjelslaae for Sandheden?«.*

S. 132-157 (jf. mss. 2.9-2.10): nr. 4 »En Aabenbaring i Nutidens Situation« (fra det oprindelige kapitel II).

S. 158-237 (jf. mss. 2.16-2.19): nr. 5 »Psychologisk Opfattelse af Mag. Adler som Phænomen og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden« (fra det oprindelige kapitel IV).

S. 238-268 (jf. ms. 2.14.1*): nr. 6 »Om Forskjellen mellem et Genie og en Apostel« (dvs. bilag 2 fra tredje version af BOA; fra det oprindelige kapitel III § 2).

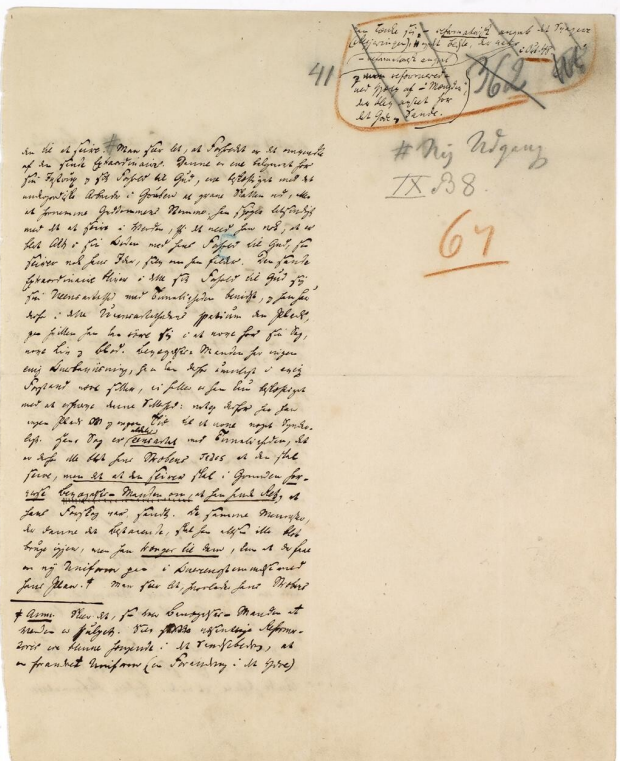
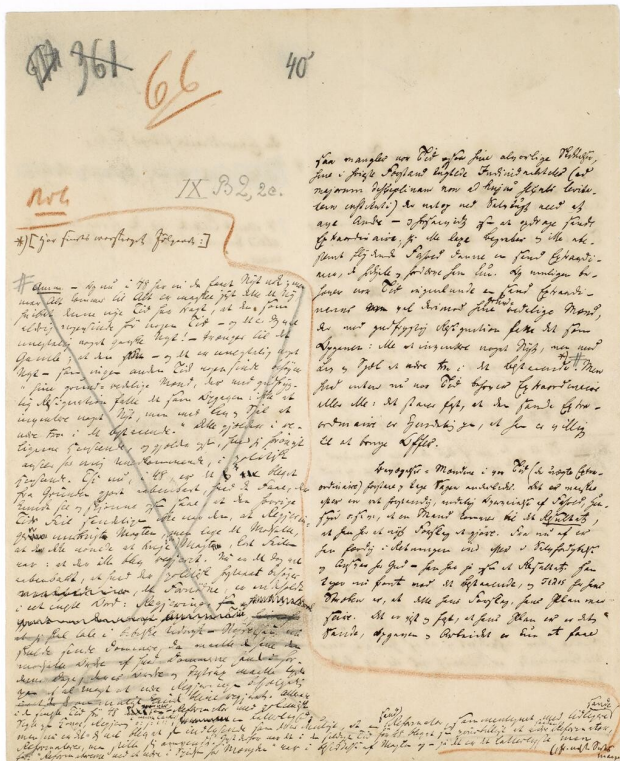
I journaloptegnelsen NB7:79 fra primo nov. 1848 omtaler SK »Efterskriftet til den 2^{den} Afhandling i en 'Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger'«. Det refererer til ms. 5.20,* som bærer dateringen »i Oct. 48«. Denne dato optræder også i den oprindelige renskrift under en længere, senere overstreget marginaltilføjelse, ms. 2.6,* s. 67-68 (se illustration 6). I marginaltilføjelsen knytter SK an til de dramatiske

politiske begivenheder i foråret 1848 med det tusindtallige folketog til Christiansborg og enevældens fald den 21. marts, og denne tidskommentar videreudvikles i ms. 5.20.

Næste gang, SK har arbejdet med afhandlingerne, synes at være i feb. 1849, hvor journaloptegnelsen NB10:3 er skrevet. Den lyder:

Det større Forord til »en Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinge« kan dog ikke bruges, da det svækker Virkningen af Afhandlingen N° 3 (er det et Msk. tilladt at lade sig slaae ihjel for Sandheden) ell. og maatte i en Anmærkning i selve Forordet bemærkes, at just Aar 48 Katastrophe havde stillet Martyriet anderledes.*

Det nævnte 'større' forord er mss. 5.13-5.16,* som er en udvidet bearbejdelse af et mindre forord, mss. 5.6-5.11,* der er dateret i okt. 1848. Det større forord nævner SK igen kort efter i en optegnelse, hvor han overvejer at lade »Det om Adler« udgive særskilt under titlen »literair Anmeldelse«.* Det drejer sig om afhandling nr. 5, »Psychologisk Opfattelse af Mag. Adler som Phænomen og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden«, fra det oprindelige kapitel IV i BOA. Der findes imidlertid også et andet forord, mss. 5.18-5.19,* som, sandsynligvis efter udarbejdelsen af det større, er blevet forandret til den førnævnte »Efterskrift«, ms. 5.20, og som har været tiltænkt afhandling nr. 2, »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«.

6. Renskriften, ms. 2.6, s. 67-68 (SKS 15, 132,1-133,6), med en længere tilskrivning fra okt. 1848 i marginen og redigeringsbemærkningen »Ny Udgang« skrevet med blyant øverst i marginen s. 68. Pagineringen er i senere redigeringsfaser ændret til hhv. 361-362 og 40-41

SKs journal fra feb. 1849 rummer flere overvejelser om, hvordan og hvorvidt »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinge« skal udgives, og hans betænkeligheder angår navnlig det problematiske i at nævne Adler ved navn.* Overvejelserne synes desuden navnlig at knytte sig til afhandlingerne nr. 2 og 5, hvortil findes yderligere materiale, der formentlig er udarbejdet i netop feb. (jf. mss. 5.27 og 5.33, der begge er dateret »i Febr. 49.«). Af materialet fremgår det, at SK har overvejet både at udgive disse afhandlingerne sammen og hver for sig. Således bærer omslaget, ms. 5.28,* påskriften: »Det Fornødne, hvis 'En Cyclus ethisk-religieuse / Smaa-Afhandlinge' eller N° 2 deraf skal udgives pseudonymt«; og et andet omslag, ms. 5.29,* rummer titlen på de to afhandlingerne fulgt af bemærkningen: »Begge Afhandlinge kunne udgives sammen, og hedde blot: to ethisk-religieuse / Afhandlinge. / De ere skrevne i 46.« Det er formentlig i forbindelse med disse udgivelsesplaner, at en anmærkning til afhandling nr. 2 (mss. 5.21-5.23)* og et forord samt en anmærkning til afhandling nr. 5 (mss. 5.24-5.26 og ms. 5.27)* er opstået. Planen til en ny afhandling nr. 6 med titlen »En harmfrie Satire over den bestaaende Christenhed« fremgår af mss. 5.30-5.33.* Afhandlingen skulle bestå af materiale taget ud af afhandling nr. 5 (jf. omslaget, ms. 5.30: »Jeg havde tænkt mig Muligheden af, at gjøre det sidste Afsnit / af det om Adler til en egen lille Afhandling; i saa / Fald ligger det Fornødne her.«).

SK tager fat på udgivelsesproblemerne igen i april måned 1849. I journaloptegnelsen NB10:182 genoptager han muligheden og skriver: »Alle Afhandlingerne (paa den nær om Adler) i 'en Cyclus o: s: v:

kunne godt udgives. Men de skal udgives særskilt, hver for sig ell. højest to sammen, og af Pseudonymer: HH, FF, P.P.«^{*} Den undtagne afhandling er her igen nr. 5, »Psychologisk Opfattelse af Mag. Adler som Phænomen og som Satire over den hegelske Philosophie og Nutiden«. H.H. blev senere den pseudonyme forfatter af *Tvende ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger*, der som nævnt kom til at bestå af afhandling nr. 3 og 6 og udkom den 19. maj 1849.^{*} Nogle få dage før denne udgivelse tager SK atter forordet til »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger« og dennes forhold til året 1848 op til overvejelse. Det fremgår her, at bogen ikke blev til noget, fordi den er blevet delt i mindre dele.^{*}

»Tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger« (maj-juli 1849, feb. og forår 1853, marts 1854 og marts-april 1855)

Med udgivelsen af *Tvende ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger* og opgivelsen af afhandling nr. 5 som egnet til publikation er »En Cyclus ethisk-religieuse Afhandlinger« i maj 1849 reduceret til tre afhandlinger: »Noget om hvad man kunde kalde 'Præmisse-Forfattere'« (hidtil nr. 1), »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte« (hidtil nr. 2) og »En Aabenbaring i Nutidens Situation« (hidtil nr. 4).

I NB11:123 fra primo juni 1849 anfører SK en plan om at gøre sin foreliggende produktion anonym og pseudonym, og under første punkt (af fire) skriver han: »1) De tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger blive anonyme; det var allerede Bestemmelse.«^{*} En måned senere, i begyndelsen af juli 1849, tager han så et andet af de i NB10:182 nævnte pseudonymer op, nemlig F.F., og noterer i journalen: »Det kan F: F: med Sandhed sige (og altsaa jeg med) at denne Bog er nærmest skrevet med Hensyn til Mag: Adler.«^{*} I den følgende optegnelse, NB11:227, som findes i en senere afskrift i ms. 6.3,^{*} har SK i marginen tilføjet: »Lovtalen af F: F: over Biskop Mynster«. ^{*} Denne lovtale er identisk med den hædrende omtale af Mynster i afhandling nr. 2, »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte«, jf. passagen i det oprindelige kapitel I, der begynder med »Lad os tage et Exempel« (SKS 15, 127,27f.).

Ikke længe efter melder sig imidlertid igen problemet med at nævne Adlers navn. Journaloptegnelsen NB12:5 fra sidst i juli 1849 lyder således:

Ulykken med de tre ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger er:

nævner jeg ikke Adler, saa forstaaes det Hele om mig, som vilde jeg saa smaat insinuere, at jeg selv var den Overordentlige; og Forvirringen vil blive saa fatal som mulig, just i dette Øieblik. nævner jeg Adler, saa faaer jeg med det fortvivlede Menneske at gjøre, hvilket jeg for ingen Priis vil, det var jo af den Grund, at jeg overhovedet opgav at udgive Afhandlingen om ham. Det Bedste bliver, at dette slet ikke udkommer.

Den 3^{die} Afhandling kunde maaskee udgives særskilt. ^{*}

Den nævnte tredje afhandling er den hidtidige nr. 4, »En Aabenbaring i Nutidens Situation«, men heller ikke planen om at udgive denne separat realiseres.^{*}

Herefter findes der kun sporadiske vidnesbyrd hen over årene om SKs videre arbejde med afhandlingerne, dels i journalerne, dels i det overleverede manuskriptmateriale. Journaloptegnelsen NB28:3 fra medio feb. 1853 er en overvejelse om at udgive de tre afhandlinger under pseudonymet Emanuel Leisetrith »istedetfor Forfatter-Mærket: M. M.«^{*} SK kan muligvis have besluttet sig for pseudonymet M. M. frem for F. F. i forbindelse med, at han benytter F. F. til lovtalen over biskop Mynster i juli 1849. Af det udaterede ms. 6.1^{*} kan rettelsen ses af bl. [1r] og [2r], hvor F. F. begge steder er streget ud og erstattet af M. M.

Endnu en udgivelsesplan er nedfældet i ms. 6.6, dateret i foråret 1853.^{*} Her bemærker SK, at det måske kun er de to første af de tre afhandlinger, der bør udgives, med mulig inddragelse af efterskriften til afhandling nr. 2 (ms. 5.20). Dette skulle ske under titlen »Tvende ethisk-religieuse Smaa-Afhandlinger af P. P. (ikke F. F.) udgivne af S. Kierkegaard.« Til denne plan har han på et løst, nu tabt blad udkastet et titelblad, ms. 6.7.^{*} Af de øvrige daterede manuskripter er ms. 6.8^{*} fra den 1. marts 1854 og ms. 6.10 fra marts 1855,^{*} mens ms. 6.11^{*} indeholder den delvis overstregede dato: den 3. april 1855. Således er der helt op til kort før udgivelsen af tidsskriftet *Øieblikket* vidnesbyrd om SKs arbejde med det materiale, han første gang udarbejdede i sommeren 1846.^{*}

Sammenfatning

Af manuskriptmaterialet til *Bogen om Adler* og ud fra oplysninger i SKs journaler kan man udskille tre fulde versioner:

- En første version skrevet i perioden juni 1846 til jan. 1847.
- En anden version tilrettelagt i perioden fra o. jan.-feb. til aug. 1847.
- En tredje version, betitlet »Nutidens religiøse Forvirring belyst ved Mag. Adler som Phænomen«, tilrettelagt i perioden fra aug./sept. til nov. 1847.

Samt to delversioner:

- »En Cyclus ethisk-religiøse Afhandlinger« tilrettelagt i perioden fra juli/aug. til okt. 1848 og i feb. 1849.
- »Tre ethisk-religiøse Smaa-Afhandlinger«, der blev tilrettelagt i maj 1849, men som SK kun sporadisk arbejdede på i årene derefter og sidste gang tog op i marts-april 1855.

Af den oprindelige renskrift blev undervejs blot udgivet otte blade, der indgik i afhandlingen »Om Forskjellen mellem et Genie og en Apostel« fra *Tvende ethisk-religiøse Smaa-Afhandlinger af H.H.*, som udkom den 19. maj 1849.

3. Tidligere udgaver

Bogen om Adler blev første gang udgivet i 1872 af H.P. Barfod i hans udgave *Af Søren Kierkegaards Efterladte Papirer (EP)*.^{*} Under overskriften »A. P. Adler, hans 'Aabenbaring', Skrifter m.v.« samler Barfod et fyldigt, om end langt fra komplet materiale, der indledes med en kort gennemgang af A.P. Adlers forfatterskab og dets reception i samtiden, hvorefter der gøres rede for det opsplittede manuskriptmateriale.^{*} Han vælger at benytte titlen »Den store bog om Adler« om materialet og bringer derefter et lidt tilfældigt udvalg af manuskripter, der gengiver nogle af de mange udkast til titelblade og dispositioner, samt et udvalg af journaloptegnelser og forord, der illustrerer bogens redaktionshistorie. Herefter bringes under titlen »Tre ethisk eller ethisk-religiøse Smaa-Afhandlinger af M.M.« de tre afhandlinger: »Noget om hvad man kunde kalde 'Præmisse-Forfattere'«, »De dialektiske Forhold: det Almene, den Enkelte, den særlige Enkelte« og »En Aabenbaring i Nutidens Situation« suppleret med den »Efterskrift«, SK udarbejdede som det allersidste i 1855 (mss. 6.10-6.12). Endelig bringes en længere sammenhængende tekst fra den originale renskrifts kapitel IV, »Psychologisk Opfattelse af Mag. Adler som Phænomen, som Satire over den hegelske Philosophi og Nutiden«, fulgt af en afsluttende sektion med »udeladte Partier«, medtaget ud fra »hvad der udtrykkelig er betegnet som eller skjønnes at være enten Reenskrift eller dog en sidste Redaktion«.^{*} Dette svarer i hovedsagen til det oprindelige kapitel I og III samt bilaget til bogen i dens anden version (mss. 3.10-3.11).

Barfods egensindige redaktionelle valg og hans supplerings af SKs tekst med egne noter og referencer undervejs gør hans udgave af *BOA* svær at arbejde med og nærmest umulig at få overblik over.^{*} Anderledes forholder det sig med tilrettelæggelsen og behandlingen af stoffet i *Søren Kierkegaards Papirer (Pap.)*, der i hovedsagen skyldes P.A. Heiberg.^{*} Med imponerende akribi er man her gået til opgaven med at udrede trådene i det enorme virvar af manuskripter, og rekonstruktionen af de mange faser er gennemført med stor konsekvens. *SKS* står således som allerede nævnt i gæld til *Pap.*, når det gælder udskillelsen af den oprindelige renskrift til *BOA* og den ovenfor gennemgåede tilblivelses- og redaktionshistorie. En konsekvens af *Pap.s* kronologiske ordningsprincip er imidlertid, at materialet og gennemgangen af dets sammenhæng er stykket ud på hele fem bind: bd. VII 2, der udkom i 1916, bd. VIII 2 fra 1918, bd. IX fra 1920, bd. X 6 fra 1934 og bd. XI 3, der som udgavens sidste udkom i 1948. Dette er sket på bekostning af overblikket, som man for redaktionshistoriens vedkommende først kan danne sig ved at sammenstykke oplysningerne fra de respektive binds fortaler.^{*}

Pap.s tekst har efterfølgende været grundlag for oversættelser af *BOA* til de europæiske hovedsprog,^{*} og bogen har været genudgivet på dansk en enkelt gang siden. Det drejer sig om Julia Watkins udgave fra 1984, *Nutidens religiøse Forvirring. Bogen om Adler*, der med *Pap.* som tekstgrundlag benytter sig af titlen og forordet fra tredje version (ms. 4.19), men i øvrigt bringer teksten og de kommenterende noter fra første version, dog med udeladelse af indledningen.^{*}